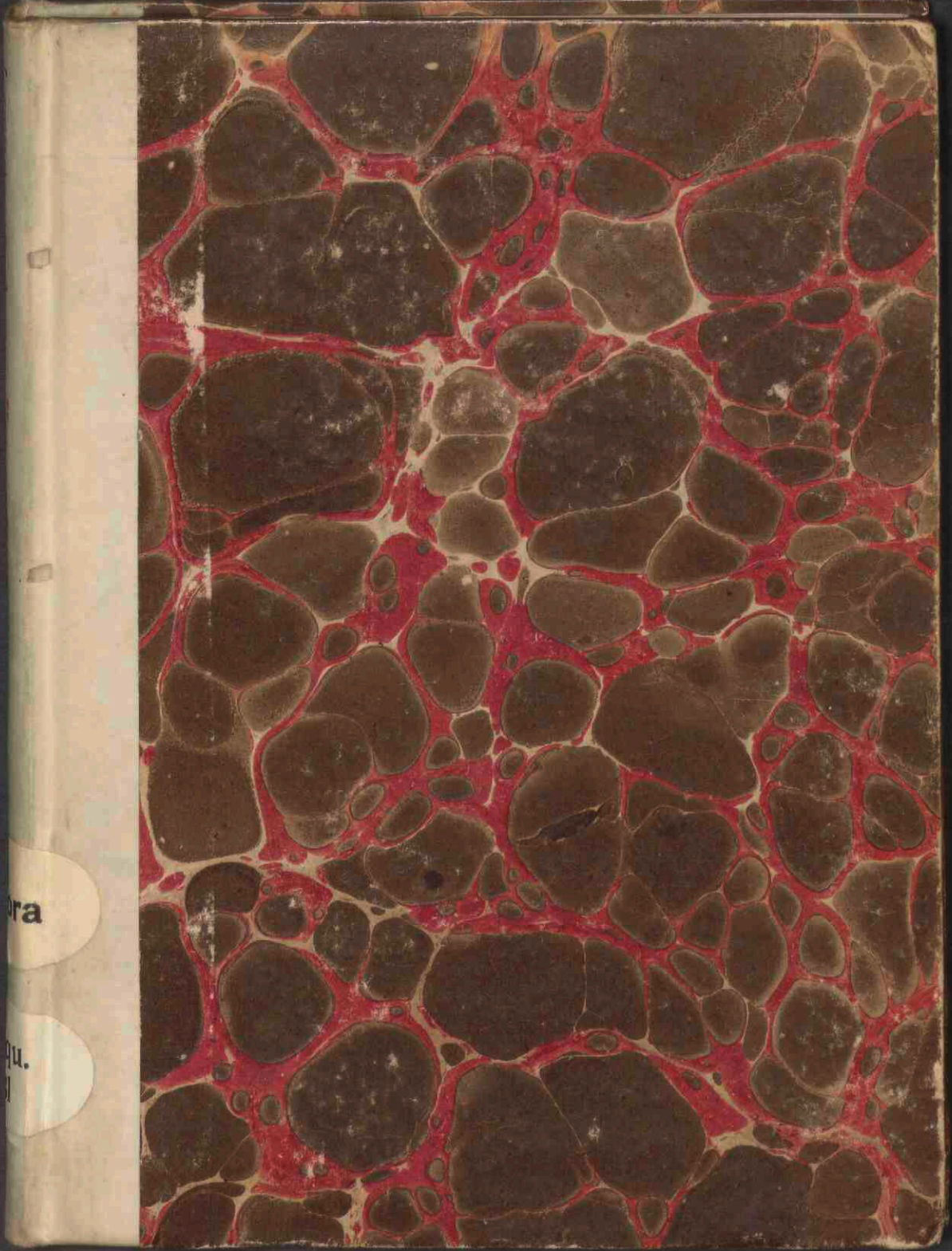

Contra Henricvm regem Angliae

<https://hdl.handle.net/1874/420768>

ra

u.

**Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell
Huybert van Buchell (1513-1599)**

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

**This book is part of the Van Buchell Collection
Huybert van Buchell (1513-1599)**

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

THE UNIVERSITY OF CHICAGO
LIBRARY

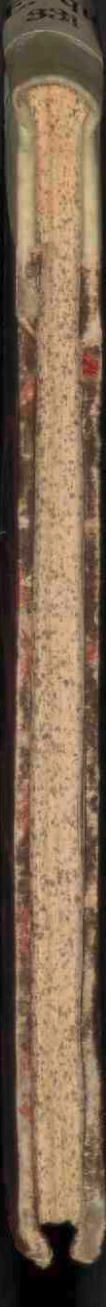
anterior

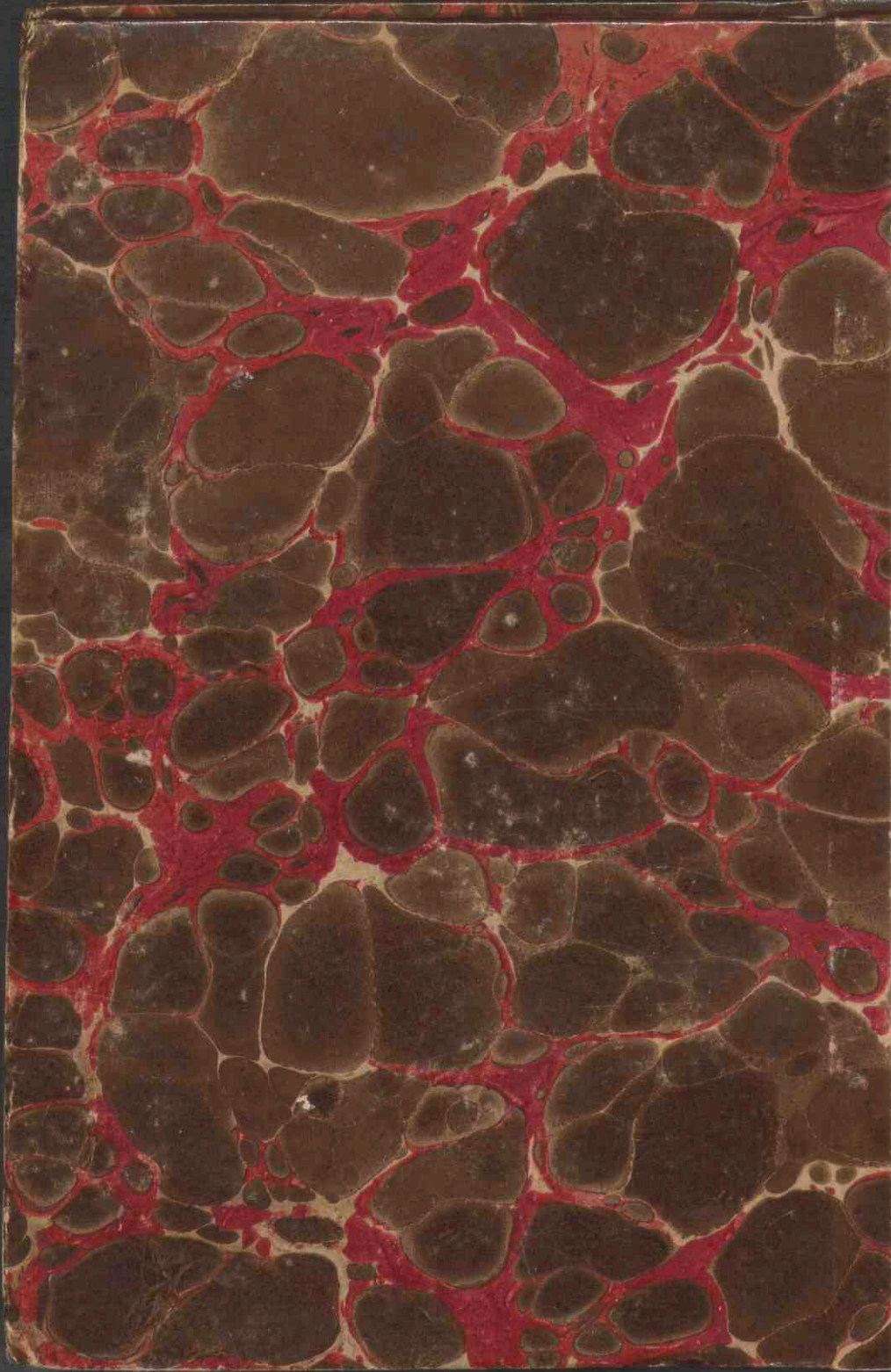
F. qu
331

R
a

E

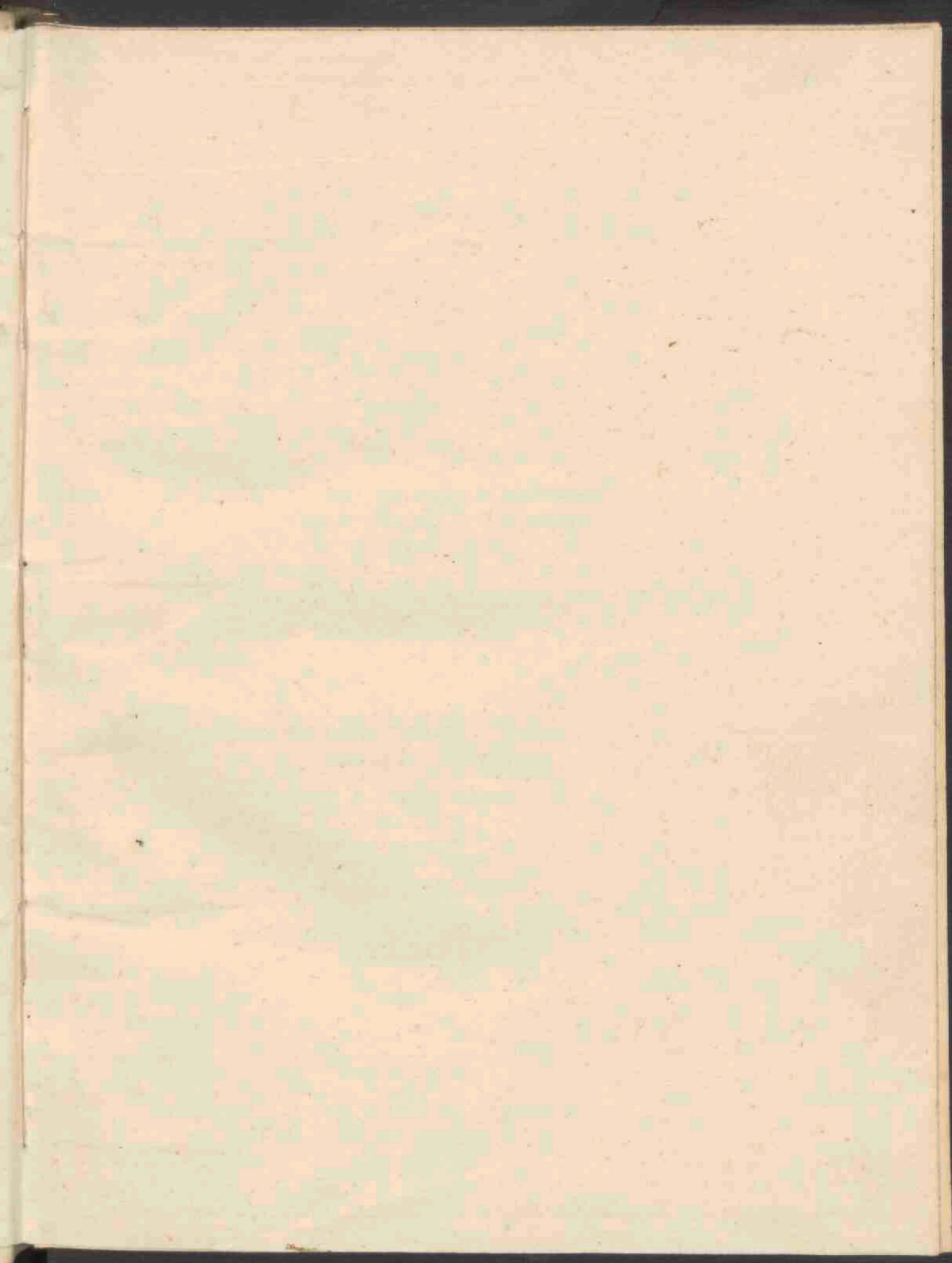

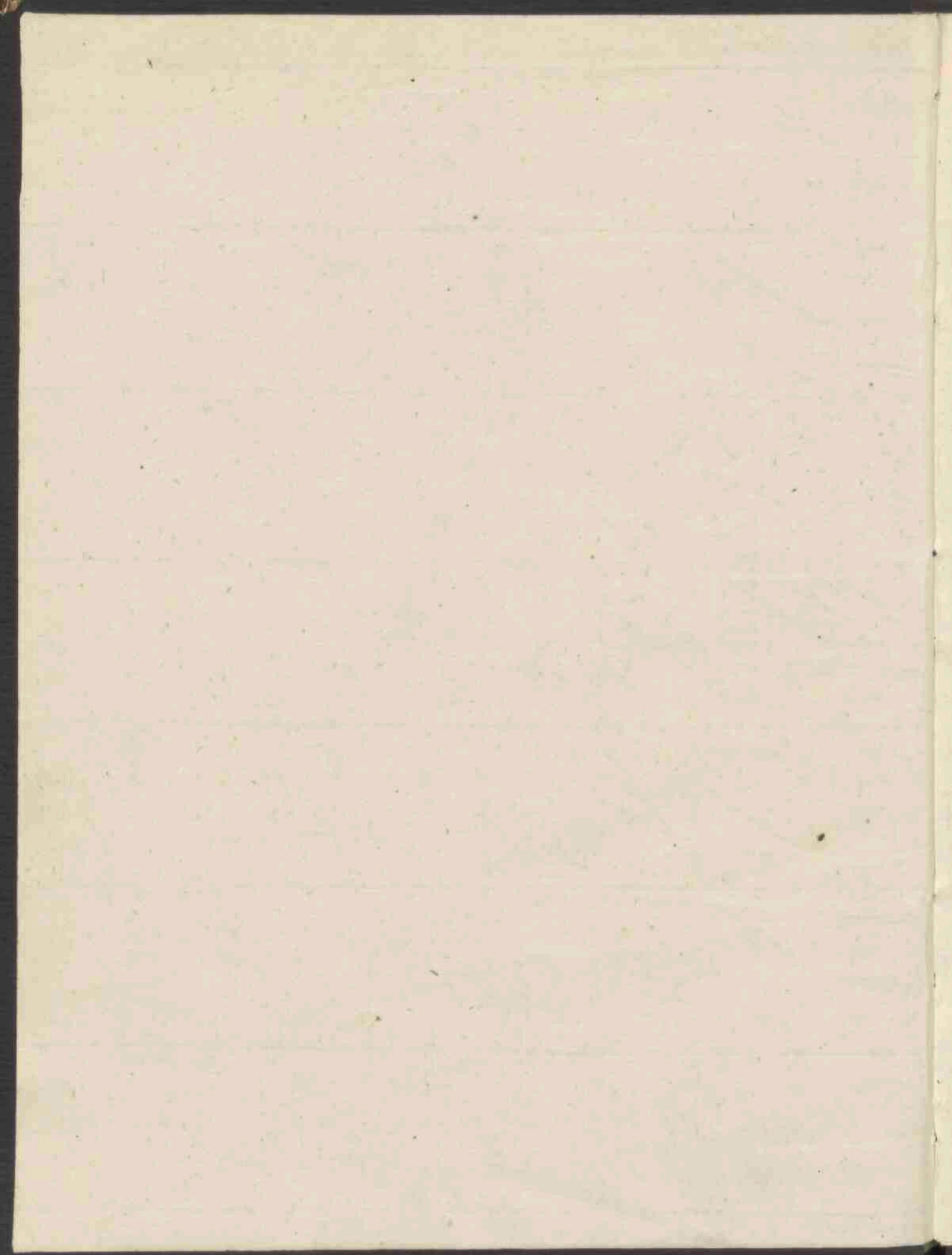
Theologia

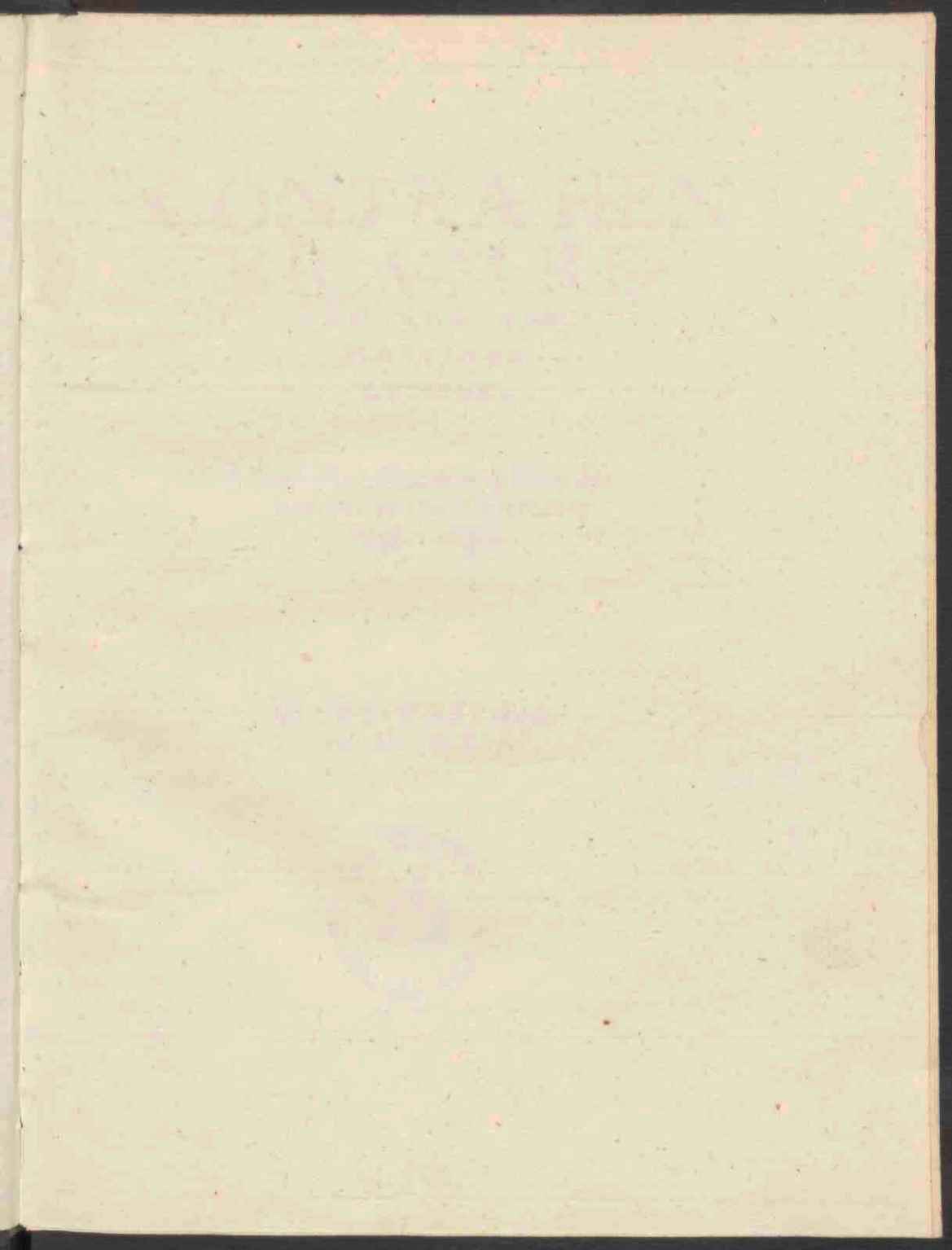
Quarto n°. 331.

Rariora

**E. qu.
331**

9

1852

GENESEO ET NOBIL VIRO D. SE
Ballian dchik conia P. lin Dominia

CONTRA HEN RICVM RE

GEM ANGLIAE

MARTINVS

LVTHER.

Longe alius est hic liber q̄ ille quem

ANTE HVNC uernacula

lingua scripsit.

VVITTEMBERGAE.

M. D. XXII.

Wittenberg
1852
1852

GENEROSO ET NOBILI VIRO D. SE/
 bastiano Schlik, comiti in Passun, Domino in
 Elbogen &c. suo in Christo Maiori
 Martinus Luther Ecclesiastes
 Vvittembergensis.

*Fuga Lutheri
 in Bohemiam.*

GRATIA & pax in Christo, Tertius & amplius
 annus agit (Generose Comes) quod furiosus Pa
 pistarū populus me insimulat fugæ ad Bohemiã,
 idç mirum in modū sitit audire, scilicet hoies bel
 li, hac sola fama triumphaturi, gloriaturi, & clamaturi: Vici
 mus, Hæreticus fugit ad hæreticos. Sic em̄ uecors illa & in/
 doctissima Papistici corporis Belua, postç uidet sese erudi
 tione & ueritate uictã, nec posse stare totã colluuiem suorū
 asinorū aduersus unū Lutherum, torquetur & uritur, uni
 cum hoc respiraculū suspirans, ut fugiã in Bohemiã, ut sal
 tem opprobrio alieni nois sese solētur, & terribiles Emim
 sese fingant, qui præ sua inscitia & mala cōscientia, nullibi
 audent cōparere. Apparui ego iam tertio, corã eis, deniq;
 Vvormatiam ingressus sum, etiã cum scirem mihi uiolatã
 esse a Cæsare fidẽ publicã, (Nam didicerunt principes Ger
 mania, olim de fide laudatissimæ gentis, nūc, in obsequiū
 idoli Romani, nihil magis ç fidem contēnere, in perpetuã
 nationis ignominiã.) Sic ausus est fugitiuus ille & meticu
 losus Lutherus in gyrum dentiū Behemoth insilire. At illi
 tremēdi Gygantes quid: Toto hoc triennio, nō est inuen
 tus unus, qui ad nos Vvittembergam cōcederet, & corã no
 bis etiã staret, cū & certissimi sint de fide & tutela (nempe
 sub Cæsaris sui præsidio acturi omnia) adhuc audent hoies
 effœminati & excordes sperare triumphū mea fuga, fœdis
 simã suam ignominiã honestaturi, qua toto orbe celebra
 tur, sese præ ruditate & pauore animi, nō audere in conspe
 ctum unius Lutheri prodire. Quid putas hæ fragiles Bullæ
 facerēt, si & ipsi cogerētur corã aduersario Cæsare & hosti
 bus præualētib⁹ sistere: Scz in mille diuerticula fugerēt mi/
 /

*Meticulosi
 Papistæ.*

feri, qui nūc in cunicul' suis sicut sorices mustitāt, Lutherus
meditat' fugā. Sic & rex Angliā hoc libro multa salūa bla-
citerat, de fuga mea in Bohemiā, hō sapiens, s. g. credit ideo
suū librū esse uictoriosū & digne scriptū, si ad Boemos Lu-
therus fugerit, tā uecors & mullebris ē stolidi regis iuidia.

Ego uero, q̄p̄uis ardeat animus uidere Bohemiā & religi-
onē Papisticis monstris tam odiosam, tamē hactenus absti-
nui & abstinēbo, nō quod opprobriū noīs metuā, quod ce-
leberrimæ natiōi, uilissima hominū fex, Papistæ, cū summa
p̄fidia & iniuria inusserūt. Nā iustissima caussa Bohemi ho-
micidas istos & Antichristos Papistas deseruerunt, postq̄
innocētē uirū Ioannē Husz, ipsi septies hæretici, exusserūt,
& utrāq̄ speciē a Christo institutā sacrilege dānauerūt. Hæ
em̄ caussa odij Papistici in hęc gentē, nec aliq̄n purpuratæ
isti^o meretricis spurij, agnoscūt ferale suū homicidiū, & dā-
nati Euāgelij sacrilegiū, quin pergūt furorē suū tueri, & op-
probriū, quo ipsi corā deo insignes sunt, alienæ & innocēti
natiōi iponere. Nō ergo opprobriū Bohemici noīs metuo,
quæ gloria est corā deo, sed q̄d Christ^o me hic posuit, ut tor-
queā Papistica mōstra, dū nihil inuenire in me possunt, q̄d
iactare uellēt, in suæ incredibilis inuidiæ respiraculū, Cruci-
ari eos uult Christ^o sua ipsorū inuidia & dirūpi, p̄pria mali-
cia. Expecto igif̄ eos hic & expectabo, impotētissimā eorū
inuidiā egregie irritatur^o & torturus, donec uixero; Si autē
me occiderint, multo maxie cruciaturus, Sic em̄ datus sum
illis in portentū a dño meo Christo, ut siue me uiuificēt, si-
ue occidāt, nihil gratiæ, nihil pacis, nihil solaciij habitura sit
furiālis eorū consciētia, ut duplici cōtritione cōterantur, &
p̄sēntis inuidiæ cruce, æternam mereantur geennæ tortu-
ram, Instat enim mors Papatus abominabilis, urget eū in-
eluctabile suum fatum, & (ut Daniel ait) ad finem suū uenit
& nemo auxiliabitur ei, Ita concurrimus utrinq̄, illi extre-
mo furore, ego summo contemptu, & uincet audacia mea

*Bohemorū
caussa.*

*Lutherus
Papistic.*

in Christo nouissimam illorū & iam pallentem furiam.

Papistæ ad Bohemos collati.

Aliam uero fugam in Bohemiam meditor, ne nihil uerit uaticinentur sibi Papistici Pythones, sed de qua maiorem cōpunctionis spiritū sint passuri: hæc est, iuxta illud Mosi, prouocabo eos in nō gente, & in gente stulta irritabo illos. Nam tantū meis libellis breui (propitio Christo) efficiam, ut Bohemii a suo opprobrio liberi, soli autē Papistæ sint nomen abominationis in orbe terrarū, ut maledictum & anathema sit, esse Papistam. Nō quod omnia Bohemorū probem, cum eorū res ignorē, & sectas esse inter eos audiam, sed quod Papistica turba illis cōparata, foetor & nausea futura sit in toto mundo, qui nihil nisi sectæ sunt ipsi, adeo ut soli Franciscani inter sese ferme sex sectis scissi sint.

Hæc autē ad te scribo Heros Generose, ut mihi initiū huius fugæ captem apud te, qui regnas in Bohemiæ initio, cōfinis Germaniæ, ut per te tuāq; ditionem procedā in totam Bohemiā. Rex laicus scripsit ad sacerrimū suum Pontificē. Ego quondā miseratione Papæ clericus scribere debui ad Christianissimū laicum. Audio enim te incredibili studio feruere in puram Euangelij ueritatē, & abominationes & scandala Romanæ pestilentiæ undiq; e tuo dominio profligare. Macste uirtute clarissime Heros, sic abolebitur opprobrium Bohemici noīs, & redibit meretrici in sinum suum, sentina illa mendaciorū & fornicationū suarū, ut reuelētur pudenda eis orbi terrarū ad sempiternā ignominia. Hoc sit initiū fugæ mex. Hæc spes optimi exempli, quod imitentur reliqui Bohemi Heroes & magistratus. Sic nō modo in Bohemiā fugero, sed & habitauero in ea, etiā si hic me exusserit illaudatæ meretricis furor. Inuidiā tamen eius simul & succēdero & uicero in Christo. Nihil erit illi amplius prosperū. Christus sic statuit, Amē. Gratia domini nostri Iesu Christi seruet & augeat te optime Heros in æternū, Amē.

Vvitembergæ, 15. Iulij. 1520.

A CAECITATE & amētia percussit domin⁹ noster Iesus Christus, uniuersum istud regnū abominatiōnis Papisticæ, ut iam totum triennium cū uno Luthero, ipsi infiniti uulgi Cyclopes belligerantes, necdum intelligere possint, pro qua re mihi cum ipsis bellum sit, frustra tot libellis a me æditis & palam testantibus, hoc solum a me queri, ut diuinæ literæ sole regnent, sicut dignū & iustum est, humana uero inuentiones & traditiones e medio tollantur, ceu nocentissima scādala, aut execto ueneno & euulso aculeo, id est, ut cogendi & imperandi, & conscientias illaqueandi, erepta, liberæ & indifferentes tolerentur, ceu qualibet alia pestis aut infelicitas mundi. Nam ipsi perpetua infania perciti, contra me nihil mouent, nisi statuta hominū, glōsas patrum, & facta seu ritus seculorum, ea ipsa scilicet, quæ nego & impugno, quæ & ipsimet cōfitentur infida esse & frequenter erronea fuisse, Ego de iure disputo, & ipsi de facto mihi respondent. Ego causam quero, ipsi opus exhibēt. Ego interrogo, in qua potestate hæc facitis: ipsi dicūt, quia sic facimus & sic fecimus. Sit pro ratione uolūtas, pro autoritate ritus, pro iure consuetudo, idq; in rebus dei. Est apud eos ipsos in scholis suis uiciosissimum genus disputandi, quod uocant, petitionem principij, Hoc discunt & docent usq; ad canos, usq; ad sepulchrū, tot sudoribus, tot sumptib⁹ miserimi homines. Vbi uero ad usum doctrinæ suæ ueniunt, nihil aliud possunt, nisi uitiosissime principium petere. Ita fit, ut ego clamē, Euangelion, Euangelion, Christus, Christus. Ipsi respondeāt, Patres, patres, usus, usus, statuta, statuta. ubi uero dico, patres, usum, statuta, sapius errasse, oportere eiusmodi firmiore & certiore autoritate munire: Christum uero non posse errare. Hic piscibus magis

De qua re bellū Luthero sit cū Papistis.

Petitio principij sophistarū.

muti, & ut scriptura dicit, sicut aspides surdæ, obturant aures, ne audiant uocē incantātis. aut hoc denuo quod semp in summa natat salūa mihi reddūt, Ambrosius sic dicit, Tu ne doctior es Ambrosio? Tu solus sapiš? ac præterea nihil, quasi disputatio nostra sit de doctrina Ambrosij & mea, aut quasi & ego non possim dicere, Tu Ambrosium male intelligis, & deprauas, Obsecro quis finis est, cū cæcis istis & furiosis & amentibus disputandi?

*Negotiū libri
regis.*

Talis est & hic liber regis Angliæ, qui perpetuo textu, aliud nihil agit, q̄ ut traditionibus hominum, & glossis patrum & usu seculorū urgeat, Hic furit, hic maledicit, hic totus conuitia & uirus est, quod illis doctior, sanctior, maior habere uelim, Non cōtentus, quod talia illis permitto, ut libera habeātur, sed necessarios nobis articulos fidei Deus ille nouus statuit, quicquid ex hominibus dictum aut factum inuenerit, quos nisi credam, quantis furijs agitur, ut hæreticum, & nescio quot portenta ex me faciat? obsecro, unde nobis ille nouus deus Rex Angliæ Creator nouorū articulorum fidei? Vnum ego hactenus deum noui, cui ius esset articulos fidei condere & fidem exigere. Verū præ exteris furiosis, Deus iste nouus, aliquid noui furoris aduehit, illi enim scripturas a me inductas, conati sunt utcunq̄ torquere, & a suo sensu alienas facere, absq̄ scripturæ saltē nomine & iactantia nihil ausi. Hic uero deus noua sua diuinitate mirum in modum insolescens, ac certus, quicquid dixerit, fieri oportere, aut factū esse, id ex professo etiā testatur, uelle sese dimittere capitale fundamentū meum & alijs relinquere expugnandū ac solum ædificiū labefactare, id est, stipula & scæno contra rupem uerbi dei pugnare, ut nescias, an ipsa mania sic insanire possit, aut ipsa stoliditas tam stolidam sit, q̄ est caput hoc Henrici nostri, forte ut uerū faciat prouerbiū, aut regem, aut fatuū nasci oportuit. Quis morio em̄ sic diceret, Ego asserā septem sacramēta, sed inta

*Lutheri fundamētum non
agreditur rex*

CONTRA REGEM ANGLIAE.

ctum reliquā principale robur aduersarij? Crederes ab igni hoste regis hūc librū editū in regis perpetuā ignominia.

Sed ne cōtemptū a me uideatur tantī regis nomē, & stultō iuxta stulticiam suam respondeatur, breui libello stulticiam eius reuelabo, quantū per occupatiōes meas fieri potest, latius alio tempore blasphemū & maledicū hoc regis os, & pro dignitate tractaturus. Nā quod ferme nemo credit, Regis hunc esse librū, me non mouet, uolo enim regis esse, cuius titulo uulgatur, & impetum meū in stolidum regem uertere, qui passus est nomine suo sophisticos nebulones abuti, & tantis mendacijs & uirulentia totū librū implere, ut nulla imagine praesentius sit exp̄ssus Leus ille uel Lei homouisus, aliquis scilicet grauedinosus & frigida piruita sophista, q̄lē in grege suo alerent crassi illi porci Thomista, ne & Angliā Pharaoni sui desint Iannes & Iābres.

Non mihi igitur, sed sibi imputet Rex Henricus, si durus & asperius a me tractatus fuerit. Nō enim regio animo, aut ulla uena regij sanguinis, sed seruili & plane impudēti & meretricia impotentia & uecordia prodit, omnia, nō nisi maledictis probans, & quod turpissimū in homine, nedum in summis uiris est, palam & ex proposito mentitur, ut Sophistam ex inscitia & uirulentia conflatū agnoscere possis, Indulgendū erat ei, si humano modo erraret. Nunc cū prudens & sciens mendacia componat aduersus mei regis maiestatem in caelis, damnabilis putredo ista & uermis, ius mihi erit, pro meo rege, & maiestatem Anglicā, luto suo & stercore cōspargere, & coronā istam blasphemā in Christum, pedibus cōculcare. Deinde cū Thomistas constet esse tam stupidū & plane lethargicū sophisticarū genus, ut nihil crassius & ignauius genuerit hominum natura, & Rex noster Henricus optet hoc libro uideri egregius Thomista, dū inter caetera de charactere & uī sacramentali in aquis somniat & stertit, q̄ portēta ipsi in Academijs socij sophistae ampli

An liber cōtra
Lutherū regis
Angliae sit.

Quare sic tra
ctet Regem.

Thomista.

ferre non possunt, uisus est opus habere, ut asperis uerbis uellitur, si qua de profundissimo lethargo excitari possit & audire sua somnia & lethargij sui uanas species. Nā nulla caussa & nostris uicinis sophistis is liber adeo placet, q̄ qd est egregie Thomisticus, & habēt suas labra lachtucas.

Si idolū Romanæ abominationis propter Christū conculeauī, quod sese in locum dei statuerat, magistrūq; regū & totius mūdi fecerat, Quis est iste Henricus nouus Thomista, discipulus dumtaxat tam ignaui monstri, ut uirulentas blasphemias eius honorem? Sit ipse defensor Ecclesiæ, sed eius Ecclesiæ, quam tanto libro iactat & tuetur, nempe purpuratæ meretricis & abrix & fornicationū matris. Ego & Ecclesiam eius, & defensorem ipsum, pro eodē ducens, utrosq; eodem impetu inuadam, & Christo duce conficiā.

Dogmata
Luth.

Certus enim sum, dogmata mea habere me de cælo, quæ etiam aduersus eum triumphauī, qui in ungue nouissimo, plus habet uirtutis & astutiæ, q̄ omnes Papæ & reges & doctores, ut nihil agant, qui bullas hominum & titulorū contra me iactant, & libellos sub regijs inscriptionibus uendunt. Dogmata mea stabunt, & Papa cadet, inuitis omnib⁹ portis inferi, & potestatibus aeris & terræ & maris. Ipsi me prouocauerūt ad bellum, bellum igitur habebunt, pacem oblatam contēpserunt, pacem igitur non habebunt, Deus uiderit, uter primo fessus defecerit, Papa an Lutherus. Sic placet in Christo indies magis ac magis superbire aduersus insulos istos & ineptos Basiliscos, q̄ magis ipsi furiūt.

Priusq; uero ad rem ipsam ueniamus, primū diluam duo crimina, quæ mihi Thomisticus rex, præ impotētia sua muliebri imponit, quorum alterum est, Esse uidelicet me mihi ipsi sæpius contrarium. hoc suum impudens mendacium, etiam contra propriam cōscientiam, sic per totum librum urget & eleuat, ut satis appareat, non scripsisse eum libellū hunc studio docendi, aut (ut ipse fingit) asserendi septē sacramēta

Calumnia, Lutherū sibi ipsi esse cōtrariū.

CONTRA REGEM ANGLIÆ

eramenta, sed morbo uirulentissimi animi sui, quo cū infē-
rius nō posset cōceptū uirus & pus inuidiæ & malitiæ ege-
rere nec digerere, superius per os putidū eumēdi occasio-
nem inueniret, nihil spectās, nisi ut mēdacijs omnīū os ob-
liniret & mihi inuidiam moueret, foedissimū sane sit, quū
sordidā meretricē, tam impudenti fronte & impotenti ani-
mo sic mētiri & insanire, Regiū animū & sanguinē, alia
deuissent. Alterū est, quod conuicijs infectatus sum Pon-
tificem & Ecclesiā, hoc est, lenonem & lenam & sedem Sa-
tanæ, cuius ipse defensor declaratus est nup̄ cū indulgētis.
Ut ergo impudens eius mendaciū traducam per orbem,
dignum est hic ordine recensere res, de quibus ego scripsi,
quarum sunt duo genera. Primum est de ijs, quæ in sacris

Scriptorū L^{ib}
theri duo ge-
nera.

De fide,	De peccatis.
De charitate,	De lege,
De spē,	De morte.
De operibus,	De Christo.
De passionibus.	De deo.
De cœlo,	De lib. arb.
De inferno,	De gratia.
De poenitentia,	De baptisino.
De cœna dominica,	

Et ijs similibus. Nam hæc sunt demum rerum capita, quas
Christianum scire oportet, quæ & sunt ad salutem necessa-
riæ, has sic tractauī, ut nullus mihi possit impingere, unquē
aliter sapuisse, quā ab ipso scribendī principio sensi. Nunquē
mihi contradixi, sed eodem sensu ab initio, mihi quē similis
semper perseueraui, testes sunt & libri extantes & uniuersi
qui legerūt, testis & ipsa mēdacis regis dānata cōscientia.

Proinde, quis crederet tantū Regem non solū hoc aude-
re mētiri, quod contrariū mihi me iactat, sed & palam asse-
rere, me sic docuisse fidem, ut & opera bona uacare, & ma-

la licere uoluerim, quasi non sint superstites, homines, qui mea legerunt, & suum impudens mendacium, arguere possint, cum & ipsum sua conscientia redarguat, ut qui satis testetur, sese mea ex magna parte legisse, ut indignum plane sit, huic Regi mendacijs tantum auso respondere, cui id fu-erat imprimis curandum aduersus hæreses scripturo, ut ne suspicio quidem falsi in eo deprehendi possit, nunc uero totum sese mendacijs inuoluit, Quis credat ulli parti scriptio- nis eius, qui per totum librum, tantum mendaciū toties re- petit & inculcat?

Progenies ista uiperæ, ingenium naturæ refert & parētū su- orū exemplū imitat. Sic em̄ & Paulo, cū docuisset sola fide sine opibus iustificari omnis filios Adam, imponebant, ut scribit Ro. 3. Qui dicūt nos docere, faciamus mala ut ueni- ant bona. Sed quod manet illos iudiciū? Quorū (inquit) dā natio iusta est. Quid & ego meo Basilienco dicam de suo mē- dacio, nisi idem damnationis iudiciū?

Alterū gen^o de ijs reb^o est, quæ sūt extra scripturā. Nēpe.

De Papatū.	De conciliōrū decretis.
De doctoribus.	De indulgentijs.
De Purgatorio.	De Missa.
De Academijs.	De Votis monasticis.
De Episcopis idolis.	De traditiōib ^o hominū.
De cultu sanctorū.	De sacramētis nouis.

Et si qua sunt similia, scilicet Zizania per Satanā, principa- tu idoli sui Romani sup agrū dñi seminata, quibus Eccle- sia nō modo potest saluberrime carere, uerū etiā ne cōsistit quidē nisi careat, aut p libero arbitrio utat, Nihil em̄ pesti- lentius in Ecclesia doceri potest, q̄ si ea quæ necessaria nō sunt, necessaria fiāt, hac enim tyrānide cōscientiæ illaqueā- tur, & libertas fidei extinguitur, mendaciū pro ueritate, ido- lum pro deo, abominatio pro sanctitate colitur.

Cū itaq; de ijs rebus nihil habeat scriptura sancta, coepe

runt furiosi Papistæ, mēdaciorū magistri & idolorū plasta, *Quomō criptura deprauata*
 sibi negocium sese dignū, scilicet uniuersam scripturā tor-
 quere & deprauare in sua uenena & mēdacia, ut eos locos, *is.*
 qui de fide docebāt, oportuerit illis Papatū creare, qui hu-
 militatē præscribebāt, pompā tyrānidis statuere, donec om-
 nia summis mēdacijs confusissima reddidere, & totā scrip-
 turā aboleuere, regnante in loco eius, scrinio pectoris Ro-
 mani Satana nequiciosissimo obsessi. Sic Petram fidei inui-
 ctæ Matth. 16. fecerunt Papatū & Papam, qui non modo
 uicti sunt fœdissimis erroribus & peccatis, sed quotidianis
 abominationum exemplis obruuntur & absorbentur. Sic
 ubi Christus docet nullum esse magnū in sua Ecclesia, nisi
 sit omnium seruus, fecerunt huic sententiæ alium nasum, ut
 nihil nisi magnum in Ecclesia dei statuerent.

Furentibus autē his portētis abominationū, rapuit me do-
 minus imprudentē in medias has turbas, & occasione falla-
 tiū indulgentiarū, dedit mihi aliquot scripturæ locos satanæ
 extorquere, ceu clauā de manu Herculi, & germano sensui
 spūs restituere. Hic, deū uiuū, quanto æstu spumare cœpit
 furor eorū, paratus cœlū terræ & ignē mari miscere, scilicet
 ferre non potens, corniculæ suæ detrahi alienas plumas, qui
 bus illam egregie in Vicariū Christi adornauerat.

Lutheri occasio scribendæ.

Ego uero Corniculam istam, primū satis modeste & reue-
 rēter tractabāt, hoc ipsum maxime agens, ut Papatū nō ni-
 hil esset, ignarus ipsum ex diametro pugnare toti scripturæ,
 Cōtentus autē eram, solas scripturas expurgare, Papatū ta-
 le aliquid ducēs, qualia sunt regna & principatus hominū.
 At illi longe tyrannidis usu indurati & hætenus successu
 fraudis (iuxta Danielelem) elati, contemnebant modestiam
 & reuerentiā meā, in locū dei suum idolū statuere præsumē-
 tes, & medijs scripturis miscere.

Christus autem mihi spiritum suppeditabat insignem
 contemptorem, tam fraudis quā furoris Papistici, fecitque, ut

Papisticum
regnum.

quo magis scripturas purgarem, eo certius abominationē implicitam inuenirem. Donec eo res per manum potentis Iacob peruenierit, ut euidentibus & puris scripturis conuictum sit, Papam, Episcopos, Sacerdotes, Monachos, Moniales, Missas, & uniuersum regnum istud cum suis dogmatibus & ministerijs esse aliud nihil, quā mere portenta, idola, laruas, mendacia, & ipsissimam abominationē in loco sancto stantem, titulis uerorum Episcoporum & Ecclesiæ sese prostituentem, Meretricem scilicet illam purpuratā super bestiam multicipitem sedentem, æbriam sanguine testium Christi, & inebriantē reges terræ calice fornicationū & abominationū suarū. De quibus omnibus Petrus prædixit, falsi doctores iuxta introducēt sectas perditionis, dominū qui eos mercatus est negantes, uiam ueritatis blasphemantes, & fictis uerbis de nobis in auaritiā cauponantes.

Nā unus furor est huius sacrilegi populī. Velle per opera coram deo agere, non sola fide, unde necesse est, Christū negari & fidem exinaniri, crescere autem lucra & absorberi totius mundi opes, pro Missis & uigilijs suis. Sic enim per uersissimum hoc abominationis uulgus, omnia peruertit. Opera, quibus erga homines utendum est, offerunt deo, fidem, qua sola deo seruitur, tribuūt hominibus. Nam omnibus humanis doctrinis credūt, deo non credūt. Rursum nulli homini benefaciunt, deo autē benefaciunt.

Reuocatio Lutheri errorū.

Hac itaque ueritate agnita, coactus sum quædam meorū retractare, sicubi bona de Papatu & de ijs, quæ extra scripturam docentur, scripsi. Denique adhuc reuoco & ex animo doleo, siquā syllabā pro bono Papatus & regni sui unquam scripsi. Rogoque meos lectores, dignentur prudenter meos eiusmodi errores cauere. Insuper, quod regem istum lariatam Thomistam, insanū fecit in libello de captiuitate Babilon, etiā reuoco & minus quam oportuit me dixisse confiteor. Nihil enim honoris est & gloriæ, dicere, Papatū esse robustā

CONTRA REGEM ANGLIAE.

renationē Ro. Episcopi. Nam id exempli Nimrod, omnibus principatibus prophanis quoque cōuenit, quibus tamē nos deus uult subdi, honorare, benedicere & pro eis orare.

Verius autē sic de Papatu dico, Papatus est Principis Satanæ pestilentissima abominatio, quæ sub cœlo fuit aut futura est. Sic reuoco libellū meum de captiuitate Babylonica in gratiam domini Henrici noui Thomistæ, ne iram patur tanta Thomistici nominis maiestas, hanc enim reuocationē a me extorquet tam doctus & terribilis Thomista. Nam ne nulla suo libello uis mouendi Lutheri inesset, adiecit minas, consulens plane exurendū esse hunc hæreticū, nisi resipuerit. Et hoc plane Thomistissime, Nā istis minis certū est Lutherū territum iri, & sequuturum, quicquid Thomistica saliuā in hoc libello regis mentiē & blatterat. Hæc sunt arma, quibus hæretici uincuntur hodie, ignis & furor insulsissimorū asinorum & Thomisticorū porcorū, Sed pergant porci illi, & si audent, exurant me. Hic sum & expectabo eos, cineribus solis post mortem, etiam in millē maria proiectis, persequar & fatigabo hoc abomiabile uulgus. Sūma, Viuens Papatus hostis ero, exustus bis hostis ero, facite porci Thomistæ, quod potestis, Lutherum habebitis ursam in uia & leenam in semita, undique uobis occurret & pacem habere non sinet, donec ferreas uestras ceruices & æreas frontes contriuerit, uel in salutem uel in perditionē. Hactenus satis fuerit patientiā perdidisse, deinceps, cum pergatis indurati & occæcati cornua erigere, & spōte facti sitis incorrigibiles & indomiti, nemo a me expectet quicquid dici in uos deplorata portenta, suaue aut blandū. Irritatos enim uolo magis ac magis, donec effusis oibus uiribus & furoribus, concidatis in uobis ipsis. Qui primus alterum cōpescuerit, sit ipse uictor, sicut uultis, sic fiat uobis.

Vt igitur redeam ad egregiam illam regis Thomistitatem, qua me damnat, ut pugnantia scribentē, & mihi ipsi

Quid Papistæ
contra Luthē
rū possint.

nulla parte constantem, ubi miserabilis librifex, inopia rerū laborans, uerbis uirulentis, multū papyri se posse perdere monstrauit, Regium plane opus. Qua fide autem hoc faciat, hinc æstimabit bonus lector, quod laruatus Thomista, ne unū quidem locū profert, saltē exempli gratiā, quo meā inconstantia conuincat. Solū rhetoricatur gloriosus Rex, hoc modo, Lutherus sibi pugnat, quis ei credat? Sic dixisse satis fuit defensori nouo Ecclesiæ & numini recens in Anglia nato, ceterum ostendisse exemplū, non fuit opus, ne daretur Luthero occasio sese purgandi, & stultum regem pro dignitate Thomistica tractandi.

Quando ergo Laruam, uerbis laruatis sine exemplo ludere libuit in re tam seria & sacra, Ego sine larua, sed aperte dico. Regem Angliæ Henricū istū, plane mentiri, & scurrā leuissimum mendacijs suis magis referre, q̄ Regē. Hoc crimine ego Lutherus Thomistam hunc uirulentū palā accuso, & testibus tū libellis tum lectoribus meis per orbem cōuincō. Faceffat mihi in hac re maiestas regia & mea humilius, cum mendace scurra loquor, regijs titulis uelato, de rebus diuinis, quarum iniuriam aduersus mēdacia tueri, pertinet ad quemlibet Christianū. Si stultus Rex sic regis maiestatis obliuiscitur, ut mendacijs apertis in publicū audeat prodire, idq̄ dum sacra tractat, cur mihi nō pulchrū sit, mēdacia eius rursus in os eius regerere, ut si quam uoluptatē concepit aduersus diuinam maiestatem mentiēdo, eā amittat ueritatem aduersus suam maiestatem audiēdo,

Necq̄ enim hic mihi patientiæ habenda ratio est, ubi mēdacijs suis scurra leuis, non me, nec uitā meam (quod utiq̄ sustinuissem) sed doctrinam ipsam impetit, quam certissimus sum meā nō esse, sed Christi. Sibi itaq̄ imputet, suisq̄ mendacijs, si indigna cogatur audire Regis nomine. Hoc meruit os eius impurum, quod Regem meū, qui est Rex glorie, blasphemijs suis conspurcauit. Nō em̄ mea doctri-

Ratio nō habē
da psonarū
pro ueritate

CONTRA REGEM ANGLIAE.

na sibi ulla parte pugnat, nec pugnare potest, cum sit Christi. Et orbi tota iam constet, me de fide, de charitate, de operibus, & de ihs, quæ sacris literis spiritus Christi nos docuit, semper fuisse eodem sensu, semper eadem docuisse & scripsisse, licet usu & studio, de die in diem magis ac magis proficerem, & easdem res nunc sic nunc sic tradiderim, aliquando clarius, alibi locupletius, alibi copiosius, & uarie tractatorem, quomodo & ipsæ sacræ literæ easdem res tractant.

Quod si uolet me in his rebus mihi non constare, quæ extra scripturas tractaui, nempe, Papatu, indulgentijs, Missis & eius generis Zizanijs, quibus a principio modeste dissensi, postea penitus damnaui (ut regi tanto mendaciũ hoc ignoscam, quod aduersus hominem Lutherum mentitur in rebus humanis,) quis non uidet stulticiam & hebetudinem eius Thomisticam? qui in uniuersa Thomistate sua nec dum eo promouit, ut sciret, quæ sint pugnantia & non pugnantia dogmata. Accede gloriose Thomista ad ferulam, docebo te, quid sit pugnare dogmata.

Quid sit pug
re dogmata.

Si hoc est sibi non constare in dogmatibus, ut Rex Thomisticus definit, si quis aliter sentiat cognita ueritate & errore reuocato, quæ antea senserat, obsecro, quis uel sapientissimorum uel sanctissimorum uirorum sibi unquam constitit? Damnabimus Pauli Epistolas uniuersas, quod ille prius stercora nunc uocat, quæ antea sibi lucra fuerant. Damnemus & Augustinum, qui singulari libro multa retractauit & longe contraria primis docuit, Quin iuxta huius Regis sapientiam inestimabilem, peccatores desinant poenitere & sententiã in melius mutare, ne Rex Angliæ irato libro ædito dānet eos incōstātiæ & dissensiōis, propriæ. Et cur nō sese quæ Rex sua sapiētiã metit, & nūc uinum bibit, qui olim lac nutritiis sugebat? Cur nūc arma ferreo, quod olim pueriles caligas induebat? Denique, cur in me dānat, quod ipse facit? Nam hoc ipso libro laudat me, quod papatum prius

probarim, & rursus damnat, quod postea reprobauerim. Quir igitur & mihi non licebat aliter de Papatu sentire, quā sensi, & meos errores mutare sententiā meliorem? Quis uero crederet regem tantum adeo inepte potuisse delirare? Nisi Thomista esset & uirulentis alijs mendacijs serium declarasset, poterat uideri iocatus ceu in diebus laruarum.

Hæc potius sunt pugnantia dogmata, ubi simul docueris contraria, simul defenderis & asserueris, & neutrum reuocaris aut damnaris, quo modo Papistarum infania pugnant, ubi Matth. 16. Petram faciunt Christum & Papam, cum Christus sit sanctus, Papa autem impius, & sanctitudini cum impietate cōueniat, ceu luci cum tenebris, & Christo cum Belial. Sic enim Papatus non nisi inconstantibus, pugnantissimis, mendacissimis constat (seu potius corrui) dogmatib⁹, quæ utraq; simul docet, asserit & tuetur. Videat itaq; lector ex uno hoc argumento, quā asinina ruditas sit Thomistarū uel puerilis animi impotentia, quæ non sinat eos sua ipsorū uerba intelligere, & audent tamen assertiones sacramentorū scribere & magnificas ampullas, suæ incredibilis inscitix testes iactare. In hoc enim hūc libellū Regis scriptū arbitror, ne stupor & inscitia sophistarū, præsertim porcellorū istorum (Thomistas dico) falso a me traduci crederet mundus, fuit enim meū iudicium tali ipsorū opere & sigillo comprobandū & confirmandum.

Mordacitas
Lutheri.

Ad alterū uitiū, nempe mordacitatis, quæ me sugillat Rex, respōdeo, Primū ei probandū fuisse, iniquam meā mordacitatem, & Papatū innocentem esse. Alioquin, cur Christus ipse Mat. 23. tanta uehemētia scribas & phariseos mordet & hypocritas, cæcos, stultos, plenos imūditia, hypocrisi, homicidas, criminat? Et Paulus, quāties uehemēs est in cōcisiones (ut uocat ipse) suas & pseudoapłos quos adulterantes & cauonātes uerbū dei, canes, dolosos operarios, apłos Satanæ, filios diaboli, plenos dolo & malitia, deceptores, uaniloquos,
fascina

CONTRA REGEM ANGLIÆ

facinorosos & circulatoros uocat. An & hos Thomista
lanatus mecum accusabit inuidiæ & superbiæ.

Quin ut plene Thomisticum cerebrum & plebeium re
presentet ingenium, quasi in scæna histrionem agat, sic ma
ledictis, conuicijs & mendacijs in me insanit per totum li
bellum, & nihil eorum de me antea probat, ut nulla causa
meam uideatur mordacitatē damnare, quam ut rabiem ma
ledicendi apud sordidos suos Thomistas iustificet & aure
olam Thomisticam mereatur. Stolidum scilicet caput, qđ
abunde cognouit, Papatum apud me, pro Antichristi reg/
no haberi, cui etiam Iob maledici mandat, per eos, qui pa
rati sunt suscitare Leuiathan, Et ubiq; spiritus præcipit mun
dum arguere de peccato impietatis, & omnino sanctam &
iustam hanc mordacitatē tum laudat tum exigit, Rex uero
tanquam obtinuisset Papatum sanctum esse, plaustris ui
rulentæ & maledicentiæ suæ debachatur in meam morda
citatē, sed ut dixi, Thomistarū hypocritam & laruam age
re uoluit, apud quos extrema p̄fidia & summa hæresis est,
Magistros nostros, etiam si pestes sint orbis terrarum, ceu
angelos dei non adorasse, Mutasse aduersus nutum eorum
hoc demum crimen est, nullo satis igne expiabile. Ego
uero, qui hætenus Paulo fui misericordior in portenta Pa
pistica, sub spe resipiscentiæ eorum, Nunc cū eos qui eius
modi sunt, uideam in reprobum sensum datos & deplora
ta pertinacia in locum suum cum duce suo Pharaone abijs
se, nulla amplius modestia, nulla misericordia in eos utar.
Neq; amplius amicis meis frena calami permittam, sed ta
cens eos contemnam, uel si agendum est cum illis, quanto
possim impetu in eos ferar, irritaturus satis, prouocaturus,
tam stupidos truncos, tam rudes asinos, tā crassos porcos,
cum digni alio officio nō sint, nisi ut prouocent in poenā
suam. Idq; faciam in gloriam Henricianæ Ecclesiæ, & ipsi
Henrici egregij defensoris Thomistæ, ne frustra meā mor
C

Desperati
Papiste.

ducitatem facerrima sua maledictio damnasse quæri possit.

Veniamus autem nunc ad rem ipsam, & more Aristotelis, qui Thomistarum deus est. Primo generaliter, deinde specialiter, de causis istis disputemus. Summum, generale & unicum robur Henricianæ sapientie, in tam regio libello est, nulla scripturæ autoritas, nulla ratio urgens, sed Thomistica illa disputandi forma, Mihi sic uideatur, Ego sic sentio, Ego sic credo. Et ut hic mei Amsdorffij recorder. Sic disputat stolidus Rex, sicut ille recitare solet disputasse Lipsenses Theologifitas. Vbi cum respondens negasset assumptum opponenti, probabat idem opponens, hoc modo, Oportet sic esse, Illo iterum negante, Denuo & ille, Et quomodo potest aliter esse? oportet sic esse, pulcherrime & Thomisticissime quin & Lipsicissime & Henricissime.

*Thomistica
disputandi
forma,*

Sic cum ego in meo libello de Cap. hoc Thomisticum generale principium maxime impetissem, & diuinas scripturas aduersus ritum, usum, consuetudinem, autoritatem hominum statuissem. Dominus noster Rex nihilominus, pro sua Thomistica sapientia, aliud nihil reddit, quam, Oportet sic esse, Vt sic habet. Hæc est longa consuetudo, Ego sic credo, Patres sic scripserunt, Ecclesia sic ordinauit &c. Quod si iterum scripsero mille libros, & probauero pro scripturas usum & autoritatem hominum in rebus fidei nihil esse, facile erit & regi Thomistico mille libris respondere, & omissis scripturis a me inductis semper iterare, Oportet sic esse, Vt sic habet, Autoritas hominum sic dicit, atque aliud nihil. Si autem dixero, unde probas usum & autoritatem humanam ualere? respondet, Oportet sic esse, Mihi sic uideatur, Sic credo, nunquam tu doctior es unus omnibus.

Quid Lutherus, quid pistæ uelint. Intelligis ergo Lector, stipes istos intractabiles, hoc tantum querere, ut sibi solis credatur. Ego postulo non mihi, sed apertis dei uerbis credi, illi postulant, prarancidis & ueteris sui cerebri uisionibus credi, contemptis uerbis dei. Neque enim ego uel usum uel autoritatem hominum in totum ne

CONTRA REGEM ANGLIÆ

gauri, sed libera esse uolo & indifferētia, quæcūq; extra scripturas sanctas scripta sunt, tantū articulos fidei necessarios fieri recuso ex hominū uerbis, Tolerari uolo, quæ bene dicuntur & gerunt̄ citra scripturæ testimoniū. Tolerari autē libere. At trunci isti, nobis articulos fidei faciunt ex omni uerbo patrum, quod tantum abest, ut sancti uoluerint suis scriptis tribui, ut nulla maiore blasphemā offendi possint, quam dum per lethargicos Thomistas, eorū libera uerba & facta, in necessarios articulos, hoc est laqueos mēdaces, in perniciem animarum uertuntur.

Sit ergo mea hæc generalis responsio, ad omnes sentinas insulsiſsimæ huius laruæ Thomistarū, quas in libello suo corruat. Et partior eas in duo genera, hoc modo, Si usum uel autoritatē hominū talem allegat, quæ manifeste cōtra scripturas pugnat, Anathema sit, usus, autoritas, rex, Thomista, sophista, Satan imo & angelus de cœlo. Nā nihil contra, sed omnia pro scripturis ualere debēt. Tale est, quod de altera parte sacramenti Rex stolidus producit, ubi præ Thomistica insania etiam contendit usum ualere in articulum fidei aduersus apertissimum textum Euangelij sicuti uidebimus, qua amentia nulli unq; hæretici laborauerunt, Hactenus enim hæretici scripturis, saltem in speciem usi sunt, nulli eas aperte damnauerūt, Soli Papistæ & Thomistæ, fex nouissimarum abominationum, eam meretricis frontem sumpserunt, ut & scripturas sanctas sic habere confiteantur, & tñ sic sentiri non licere uelint. Neq; ipse Satan, tam aperte & recta in os & in faciem diuinam maiestatem blasphemat & mendacij arguit.

Si autem eum usum uel autoritatem hominum allegat, quæ non pugnent scripturis, nō damno, sed tolerati uolo, hoc tantum adiecto, ut libertas Christiana salua sit, & in arbitrio nostro sit, ea sequi, tenere, mutare, quando, ubi,

*Anathema sit
quid contra
scripturam.*

*Humanitas
statuta in ar-
bitrio nostro
debent esse.*

quomodo placuerit. Quod si hanc libertatem nobis capti-
uare uolēt, & necessarios articulos fidei statuere tentarint,
iterum dico, Anathema sit, qui hoc præsumpserit, siue sit in
sulfus Thomista, uel stupidus papista, siue Rex, siue Papa.
Tale est, quod dominus noster Rex, urget pro articulis fi-
dei, sua sacramenta, cōfirmationis, matrimonij, ordinis, un-
ctionis, Et mixturam aquæ in uinum, &c.

Sed nobis aduersus has stipulas & stuppas Thomisti-
cas, plusq̃ nimis potentia sunt diuina fulmina, ubi Chri-
stus Matt. xv. decernit super omnes hominum traditiōes,
dicēs. Sine causa colūt me doctrinis & mandatis hominū.
Quid est uniuersa fex huius laruati Thomistæ, aduersus
unā hāc uocē Christi, ut alia plurima transeā alias memora-
ta? Si frustaneū est, q̃cquid hominū mādatū est, qua fronte
stolidus rex, nobis articulos fidei exeo faciet? Itaq; hac sola
uoce Christi, prostratus iacet infelix & miserabilis defen-
sor Ecclesiæ Henricianæ, cum toto suo libello.

Vbi estis domine Henrice? producite uestrum egregiū
contra Lutherum libellū? Quid asserit dominatio uestra?
Septem sacramenta? Quibus doctrinis? Dei an hominū?
Audiat ergo Thomistica uestra dominatio iudicium, non
Lutheri, sed eius, quem tremunt cardines orbis. Frustra co-
lunt me doctrinis hominū. Eat dominatio uestra, & doce-
at dominationes papales hanc frustaneam fidem & reli-
gionem, eamq; sicut optime nouit, strenue defendat. Verū
ab Ecclesia dei os uestre dominationis impurum & sacri-
legum abstinete, quæ nō nisi uerbum dei admittit.

*Pro fide a lon-
gitudine &
multitudine.*

Deniq; adeo stultum est hoc Regis propositū, ut & cō-
muni hominum sensui repugnet. Quis enim non rideat,
pro fide nostra Christiana nihil asserri roboris per tantos
Samsonas, nisi longirudinē temporum & multorum homi-
num usum? Qua ratione probabimus Turcarū fidem esse
erroneam, quæ iam ad millesimum fere annum durat, ante

orta quæ Germania ad fidem conuersa est? An hoc satis est, quod dum per interualla terrarum semoti, non cogimur cum illis disputare, interim in nostris angulis, quicquid uisum fuerit, licet nugari? Sic & Iudæos quis non merito iustificet, huius inuicti Thomistæ exemplo, cum tanta nos superent longitudine temporum? Et cur gentes per orbem nouam Christi fidem non dicentur, autore Henrico Angliæ, merito fuisse persecutas, cum idololatria eorum hoc pulcherrimo & Thomisticissimo argumento, recta & sana fides censeretur debuerit, quod tot milibus annorum, tot regionibus populorum, tam constanti usu firmabatur? Atque eodem Henrico Magistro etiam num asseramus, impiorum hominum errores, esse sanam fidem, quod ab initio mundi illorum superarunt multitudo & diuturnitas & potentia piorum paucitatem & ignobilitatem. Summa. Si hominum dicta ualent articulos fidei, cur non & mea uerba faciunt articulos fidei? An non sum homo? Quin noua regis sapientia, omnes homines omnium hominum uerbis credere cogamus. Et ipse Rex quoque, ut leuetur cura scribendi, sequatur suum principium & dicat, Homo sum, qui sic loquor, ergo oportet sic esse, non potest aliter esse.

Stulta, ridicula & uerissime Henriciana & Thomistica sunt hæc, quasi res spiritalis metienda sit præscriptionibus temporum & usu, aut iure hominum, ceu fundus aut prætium aliquod sit. Quod si dixerint, suam præscriptionem in hoc differre ab illorum præscriptione, quod papistarum sit ex spiritu sancto, illorum ex hominibus. Ridebit Turca hoc futile cauillum & dicet, Cum tu hoc asseras sine scripturis, & sine signis mera hominum autoritate, nihil magis efficit, quam si ego meam quoque fidem esse ex deo dixerero. Et qua facilitate tu me contemnis, & ego tuam contemno, qua autoritate probas tuam, & ego probo meam. Quid hic fiet? nisi ut moriones etiam intelligant, Henricianos Thomistas, præ

sua Insigni inscitia, fidem nostram ludibrio exposuisse, & omnium gentium impietatem stabiliuisse, dignos, quibus os, lingua, & manus præciderentur, ne in æternum aliquid aut dicerent aut scriberent.

Sed hoc agit inquietus Satan, ut nos a scripturis auocet per sceleratos Henricos & sacrilegos Thomistas, & fidem nostram super hominū mēdacia colloquet. Neq; enim iam scriptura sancta opus est, si sufficit nouis hominū dictis extra scripturam roborari. Nos autem ut fauemus dignissimi istos defensores Papisticæ Ecclesiæ, ita dicimus anathema & maledictum esse, qui nostræ fidei aliud fundamentum posuerit, q̄ id quod positū est. Paulus enim. i. Cor. ij. magna sancit autoritate fidē nostrā oportere niti in uerbis dei, ubi dicit. Sermo meus & prædicatio mea non in persuasibilibus humanæ sapientiæ uerbis, sed in ostensione spiritus & uirtutis fuit, ut fides uestra non sit in sapientia hominum, sed in uirtute dei.

Hoc fulmine & tonitru cœlesti quatit & dispergit, sicut uentus puluerē, uniuersas laruas hui⁹ Henrici, in suo insulsiſsimo libello, Quid enī scribit stolidus Henricus, nisi per suasibilia humanæ sapientiæ uerba, dum nihil spiritus, nihil uirtutis ostēdit, sed longitudinē temporū, dicta & facta hominū causat: ausus etiā impudenti ore exigere, ut fidē nostram sup hæc humana figamus, palam in os hoc diuinum Pauli infaniens. Maledictū itaq; sit & iterū maledictum nō solū, quod stolidus Henricus tentat, sed & uniuersum corpus istius Behemoth, regnū Papæ, cum uniuersis dogmatibus suis, quibus nos a deo nostro abducere moliuntur, & uerbum eius e cordibus nostris euellere.

Proinde nos nostræ Ecclesiæ defensori adharemus, qui dicit Matt. xvj. Edificabo Ecclesiā meā, nō sup longitudinem temporū, neq; sup multitudinē hominum, neq; super Oportet sic esse, neq; sup usum aut dictū sanctorū. Deniq;

Quod sit fundamentū ecclesie
sue dei.

CONTRA REGEM ANGLIÆ

nec super Iohannem Baptistam, nec super Eliam, nec super
Ieremiam aut ullum ex prophetis, sed super solam & soli-
dam petram, super Christū filiū dei. Hoc est robur nostræ
fidei, hic tuti sum⁹ aduersus portas inferi. Hic mētiri & fal-
lere nō pōt. Oīs hō mēdax. Et sancti cū extra hanc rupem
agūt aut dicūt, hoīes sunt, Purissimū & solū ac certū uerbū
dei nostræ fidei supponēdū est. Siquis (inqt) loquit, quasi
sermones dei, Et oīs pphetia sit analogia fidei, Ro. xij.

Hæc sunt robora nostra, aduersus quæ obmutescere co-
guntur, Henrici, Thomistæ, Papistæ, & quicquid est fecis,
sentinæ & latrinæ impiorū & sacrilegorum eiusmodi, neq̃
habent, quod possint hic respondere, sed cōfusi & prostra-
ti iacent a facie uerborū istius tonitruī, & expectamus q̃q̃,
quid aduersus hæc mutire audeat Rex nugigerulus iste cū
omnibus suis sophistis. Stat enī fixa sententiā, fidē nō de-
beri, nisi certo uerbo dei, sicut dicit Ro. x. fides ex auditu,
auditus aut per uerbū Christi, proinde qcquid ultra uerbū
dei pducit, hoc nostri sit arbitrii, ceu dñorū, credere, nō cre-
dere, damnare, probare, sicut scriptū est, Omnia uestra, siue
Apollo, siue Cephas, siue Paulus, uos autē Christi. Si soli⁹
Christi sumus, quis est iste stolidus rex, qui suis mendacijs *Papa noster*
nos Papæ facere molit⁹? Nos nō sumus Papæ, sed Papa no- *est.*
ster est, Nostrum est, non iudicari ab ipso, sed ipsum iudica-
re. Spirituālis enim a nemine iudicatur, & ipse iudicat oēs,
quā uerū est. Omnia uestra, etiā Papa, quanto magis sor-
des istæ & labes hominū Thomistæ & Henrici.

Q̃q̃ ego quoq̃ stultus sum & satis ineptus, qui amētis
bus istis & deploratis cerebris toties frustra inculco, & sur-
dis induratisq̃ capitibus sine fructu semper canto. Tradi-
tiones hoīm seu diuturnū usum in reb⁹ fidei nihil ualere.
Quoties enī dixi, etiā Augustini sentētia, solis Canonicis
libris eū deberi honorē, ut firmissime credat, nihil erroris ī
illis esse, Ceteros q̃ntalibet sc̃titate doctriæq̃ p̃pelleāt, nō

sanctorum
doctrina.

æquo honore dignos esse. At si etiam Aug. id nō dixisset, Scriptura tamen exigit nulli, nisi soli sibi credi, Frustra inq̄ surdis aspidibus hæc cecini semp, qui sine fine suas nenas iterant, & garrunt, Ambro. Aug. Hierony. sic dixit, ergo Lutherus est hæreticus, quia Aug. Ambro. dicta sunt articuli fidei, cum sancti illi uiri nihil minus uoluerint, q̄ hūc sacrilegum Henricorū & asinorum cultum, ut dicta eorū articulis fidei æquarentur, sed libera & sub iudiciū cuiusq̄ fidelis uoluerunt posita esse sua dicta omnia. Quin & ipse porci Thomistæ coguntur concedere, sapius S. uiros errasse, ut eorū autoritas pro stabilienda fide, & fulcienda conscientia, etiā cōmunis sensus iudicio, satis esse nō possit.

Hæc sit itaq̄ generalis mea responsio aduersus regia illa Thomistarum principia, quibus regius hic in totum libellus nititur, longitudinē in quā temporum, & multitudinē hominum, forte adhuc angelos sanctos ex dæmonibus facient subtilissimi isti Henrici, cum longitudo temporis ab initio mundi illis patrocinet, ut principium Thomisticissimū ueritatis, deinde adeo præcellit Satan multitudinē hominum adhaerentium, ut etiam a Christo princeps mundi, & a Paulo deus huius seculi & rector harum tenebrarum appelleret, Qualia ergo sunt Henriciana principia & articuli, talis est & fides & ueritas, Qualis fides, tales & sancti. Hoc est, Babylon & abominatio nouissimis t̄pibus digna.

Veniamus nunc ad particularia Henrici nostri, & uideamus, quā feliciter aptet principia sua cōclusionibus Thomistica illa sapientia, sed ueniam prius peto a pio & candido Lectore, si molestus fuero, toties iterando eadem, de traditionibus & usu hominum refutandis. Quid enim aliud possim, cum Thomisticus Rex, perpetuo libro nihil afferat, quam doctrinas & usus hominū: uix unam eamq̄ de prauate adducit scripturam, scilicet ad sacramentū ordinis stabiliendum, ut uidebimus. Si molestum non est assidue legere

CONTRA REGEM ANGLIÆ

legere apud stolidum Regem, oportet sic esse, sic sentio, sic habet usus, sic docet Ecclesia, Tu solus sapis, &c. Non sit obsecro molestum etiã toties legere, Hoc sentire nihil est, hic usus nihil probat, hoc oportet esse, est nihil esse, Ea Ecclesia non est Christi Ecclesia, Non ego sapio, sed Christus solus sapit & cetera. Necessitas cogit me stolido regi, sic p singula respondere, qui per singula sic argumentatur.

Primum, indulgentias apprehendit Rex defensor, quas ego asseruerã esse imposturas Romanæ nequitia. Has defendit hoc modo, Si indulgentiæ sũt imposturæ, Impostores non solum erunt præcedentes p̄tiffices, sed & ipse Leo. x. quem tamen Lutherus eximie laudat. O regium & Thomisticum acumen, Iterum scilicet nobis prouerbium illud cõmendat, Aut regem aut fatuum nasci oportuit. Si Lutherus tantum habet autoritatis, ut tantus Rex ei credat Leonem, X. laudanti, cur nõ credit eidem indulgentias damnanti? præsertim cum hic munitus sit scripturis, rationibus & factis, illic autem obsequiũ sit beneuolentiæ erga personam. Sed decori suo interuire uoluit larua Thomistica, qui statuit sequi, non scripturas, non rationes, sed hominum nuda dicta.

Itaq; nihil respondet mihi rex Thomisticus indulgentias damnanti, præter hoc uerbum. Indulgentiæ non sunt imposturæ, quia Leo. X. est bonus uir, ergo oportet sic esse, non potest aliter esse, Hoc argumẽto Regio & Thomistico usus, potes dicere, Romæ in Curia papæ nihil mali agif, quia Leo. X. bonus uir est, & sic Magistro nostro eximio Henrico Rege Angliæ autore, iustificabis omnẽ illam abominationẽ Romanæ perditionis. Eodem argumento & ante eum Syluester meus usus est, quia & ipse Thomista fuit. Nam si hoc loco argutiam illã tractem, q; aliud sit esse bonum uirum, aliud bonum ciuem, & aliud bonum principem, ut Aristoteles eorum docet, frustra tractauero coram

De indulgentijs.

tam stupidis & crassis truncis, quanto minus caperent, si secundū diuinas literas de hac re disputarē. Nam reuera, bonus uir non est, qui bonus princeps esse non potest. Spiritus enim Christi (quo solo boni sumus) reddit hominē perfectum, ad omne opus bonum instructū, ut Paulus ad Timotheon docet. Id quod & historiarū probāt scripturarum, Coram hominibus locum habet argutia ista. Aliud est esse bonum uirum, nempe in speciem, & aliud, bonum principem æque in speciē. At Saul, ut desijt esse bonus uir, simul desijt esse bonus princeps.

Spiritus domini ad omne opus perfectū reddit.

Hominē non licet iudicare

Itaq; nihil facit hoc cōtra me, quod Leon. .X. psonā laudauit, & indulgētias damnaui, Duplex est hic iudiciū, Hominē nō licet iudicare, etiā si pessim⁹ sit coram deo, donec foris sine crimine uiuit, hoc enī iudiciū ad eum p̄tinet, qui scrutator est cordis & renum. Aliud est de indulgētis iudicare, quod ad doctrinā pertinet, in qua ut errare possunt tā boni & mali (siue sint uere aut fecte boni) imo & electi, ita pertinaces in errore nō sunt, nisi manifeste impij, hoc iudiciū ad oēs & singulos pertinet, ut uocem pastoris & alienorū discernamus. De Leone autē ipso adhuc hodie incert⁹ sum, qd̄ senserit apud sese, & an pertinax fuerit in errore, Neq; enī latet, q̄s sit autor bullæ Leoninæ nouissimæ. Sed quid ista spiritualia & preciosa ante porcos istos projiciat? Quid capiat harū rerū, qui hūc syllogismū nō capit longe insulsissimū esse: Leo bonus est, ergo indulgētia sūt ueræ.

Doctrinam oportet iudicare.

De Papatu.

Veniam⁹ ad aliud, de papatu, quē ego potētibus scripturis cōuulsi. Defensor autē ei⁹, ad scripturas meas magis mutus quā piscis, regia fiducia p̄sumit, Lutherū ad solū ei⁹ nutū, scripturas deserturū, & suis mēdacijs accessurū. Probat autē papatū hoc modo, Oportet sic esse, q̄a audiui etiā Indiam sese Ro. Pontifici subdere, Item Græciam, item S. Hierony. agnoscit Ro. Ecclesiā p̄ matre. Quid hic Lutherus dicere audebit, aduersus tā egregia & tā Thomistica?

CONTRA REGEM ANGLIÆ

Respondeo, si ideo stabit papatus, quia Rex Angliæ au-
diuit Indiã & Græciam sese subdidisse, eadem ratioe nõ
stabit, quia Lutherus audiuit & certus est, neq; Indiã neq;
Græciam sub Ro. Pont. unq; fuisse aut esse uoluisse. Dein
de gloriosus domin⁹ Rex pro suo more, satis fortiter men-
titur, dum Hierony. facit assertorem papatus, cum uir ille,
Ecclesiam Roma. suam duntaxat, non orbis matrem ap-
pelleret, & præceteris acerrime aduersus ambitionem mo-
narchiæ istius scribit. Sed Rex decori sui magis quã causæ
rationem habet, ideo ut laruam Thomisticam decet, scri-
pturas omittit, quibus opus est in rebus fidei asserendis, &
interim nobis narrat, quid audierit, ut in auditum suum su-
spendat fidem & salutem animarũ nostrarum.

Hactenus uideatur iocatus Rex Angliæ, tanq; rudis &
indoctus laicus (si placet) Nunc serium ducit, & suscepto
sese accingit argumento, septem sacramenta asserturus, &
primo, sacramentum altaris, in quo ego tres tyrannides re-
prehendi, Vnam quod altera pars Christianis esset ablata.
Secundam, quod articulo fidei necessario urgentur credere
panem & uinum desinere post consecrationem. Tertiam
quod opus & sacrificiũ ex ipso fecerint. Hic mihi iã non cũ
inscitia & hebetudine, sed cum obstinata & impudenti ne-
quitia Henrici agendum, non hic mentis modo sicut scur-
ra leuissimus, sed in rebus his serijs, nunc audet, nũc fugit,
nunc simulat, nunc deprauat, nunc torquet, prorsus omnia
pro mera libidine dicit & tacet, ut nequissimũ nebulonẽ, si
non superat, certe egregie æquat. Lege meum libellum de
Cap. Baby. Charissime Lector, & uera me dicere uidebis,
robustius enĩ scripsi, q̃ nunc scribere possim, qd uirulentũ
& nequam hunc Thomistam sensisse, hoc argumentũ est,
quod meas optimas & potentissimas tum scripturas tũ rati-
ones reliquit intactas, interim suo insulsissimo libello pios
lectores occupaturus, ne meum libellum legãt, & suas ne-

*De sacramen-
tis.*

quitas deprehendant. Confiteor plane, me fuisse nõ nihil comotum, dum collatis meo & illius libellis, deprehendi quod nequiter transierit robora mea, & tanta bucca iactaret assertionem sacramentorum contra Lutherum. Scilicet hoc regnum Papisticum e mēdacijs natum, nihil potest præ ingenio suo, nisi perpetuo mentiri, fallere, simulare, illudere, super aristas incedere, & in his omnibus gloriari & triumphos iactare.

*De utraq; eu
charistia spe
cie.*
Sed age, reuelemus sceleratā hanc & regiam nequitiam, in prima tyrannide, scilicet una parte sacramenti. Ego alteram partem esse impie Christiano populo ablatam, septē argumentis probavi, quæ & tunc me uincebant, nunc autē & triumphant, postquam assertor Papistarum gloriosissimus regia fortitudine illa transit intacta. Primum erat autoritas Euangelistarū narrantium cōstanti & uno sermone, Christum instituisse utramque speciem, ijs qui memoriam sui essent facturi, & signanter ad calicē adiecit, bibite ex eo oēs. Ad hoc nihil dicit Rex defensor Ecclesiæ. Secundū erat, Si solis presbyteris dedisset Christus in cœna sacramentū, non licere ullam partem laicis dare, cum non liceat institutum & exemplum Christi mutare. Hic tacet gloriosus defensor Rex Angliæ. Tertium, Si potest una pars huius sacramenti laicis tolli, poterit & pars baptismi & pœnitentiæ eadē autoritate tolli. Et quicquid Christus unquā statuit, potest partim tolli, Si non potest, nec illa pars tolli potest.

Ad hoc obmutescit gloriosus assertor sacramentorum. Quartum, quod Christus dicit sanguinem suum fundi pro remissione peccatorū nostrorum, ideo quibus remissio datur peccatorum, eis non posse negari signum remissionis, quod illis Christus dederit. Ad hoc mutus est laruatus Thomista Anglorū. Quintum, Si potuit uinum tollere, poterit & panem, ac per hoc totum sacramentum tollere & institutum Christi penitus euacuare, si totum non potest,

nec partem potest. Et inuictus Rex forte recordatus pro-
 uerbij, Silentio respōdetur multis, & ipse mihi, silendo oīa
 dissoluit. Septimum est, Paulus omnium obstruens ora,
 qui, j. Corin. xj. non presbyteris, sed Ecclesie & omnibus
 fidelibus tradit totum sacramentū. Hoc argumentū dixit
 Assertori sacramentorū, Noli me tangere.

Satis ne uidisti nequitiam huius assertoris? Tu nunc ui-
 de an in tali corpore ulla sit gutta regij sanguinis, aut in
 animo, eius scintilla boni uiri. Quem rogo non urat hęc
 plusq̃ sophistica malitia & impudentia, quę ex animo, &
 de industria aduersus agnitam ueritatem sic insanit, ut nō
 modo sibi, sed & orbī toto uelit extinctam & sepultam: pla-
 ne uas electionis iste est Satanę, & dignissimus defensor
 Ecclesie Papistice. Eo studio & plęraq; alia molitur per to-
 tum suum blasphemum & sacrilegum libellum. Et pius Le-
 ctor hoc signo discat eum cauere ceu sentinam mortis, &
 suspectum habeat per singulos apices, nulla uenia dignus
 est, quia nullus error hęc est, sed mera nequitia & indurata
 malitia ad mentiendum & blasphemandū intenta.

Verum elinguis iste defensor in rebus necessarijs, uidea-
 mus quā linguax sit in suis nugis. Ventrem distēde lector,
 magnalia ista Thomistica ut capere possis. Probaturus li-
 cuiſſe alteram partem tollere, quā regaliter incedit, quasi
 esset Rex, Ecclesia (inquit) mane cōmunicat sacramento,
 quod Christus fecit uesperī, deinde nos aquā uīno misce-
 mus, de quo tamen nihil meminit scriptura. Quare si Ec-
 clesia hęc potuit aliud facere aut instituere, potuit & partē
 sacramenti tollere. Sic rotari & ferri debet p̃æcept & insa-
 na mentiendī libido aduersus dominum glorię. Quę uellē
 modo possent asini & porci loqui, ut inter me & Henricū
 iudicaret, sed accipiam alios asinos & porcos, qui nimis
 possunt loqui. Iudicate ergo uos ipsi Sophistę, Parrisiēn.
 Louaniēn, Colonien, Lipsen, quorū, & uestri similes ubi

ubi sint. Qua dialectica ualeat ista Henricissima & Thomisticissima cōsequentia: nam & uos ad marginem signatis libelli huius. Hic iacet Lutherus prostratus, & Henricum uestrum approbatis. Dicite ergo, unde locus: unde regula istius consequentiæ: Aliquid fit extra scripturam, ergo contra scripturam est sentiendū. Vinum miscetur aqua extra testimonium scripturæ, ergo scriptura alterā partem statuens, est damnanda, pro hæresi habenda & alijs rabidis blasphemijs uestris conspurcanda. Pudescit ne tua frons Henrice, non iam Rex, sed sacrilegus latro in diuina & sancta uerba Christi: Nondum sudatis uirulenti sophistæ: Ecce quam iacet miser Lutherus prostratus. Vos miserabiles trunci, sic estis in reprobum sensum uersi, ut hoc principale robur affirmetis huius regij libelli, qd ipsa saxa clamant, esse summam blasphemiam.

Fingam hic aliquot genera stultorū uel furiosorū, ut regem meū suis plenius pingam coloribus. Siquis sic disputaret, ut contrariū scripturæ fieri probaret, ideo scripturam debere cedere, ut, adulteriū fit, ergo lex prohibēs adulteriū est hæretica, credo hūc etiā meo regi, quāuis sit furiosissim⁹, furiosum uideri. At quāto tamē hic sapientius disputaret, q̄ hic meus Henricus disputat. Siquidē si omnino est scriptura per factū aliquod abroganda, nullo melius q̄ contrario facto abrogat. At meus Rex, ut superet omnē furiam, probat facto impertinēti, scripturā abrogandā esse. Nā misceri aquā uīno, nihil magis cōtrariat utriq̄ parti sacramentorū, quā creatiōi aut natiuitati Christi. Si ergo recte arguit rex, Vinū aqua miscet sine scriptura, ergo scriptura est deserenda de una parte sacramēti. Valebit etiā iste syllogism⁹, Vinum miscet aqua sine scripturis, ergo scriptura de creatione, de natiuitate Christi est abrogāda. Docet ergo nos rex gloriosus, scripturas & uerbū dei tollere debere, nō modo p̄ factū cōtrariū, sed & p̄ impertinēs, & nisi et cōsentiam⁹,

CONTRA REGEM ANGLIÆ

solus uult esse Christianus imo defensor & assertor Ecclesie, nos omnes hæreticos. Et hanc quidē mercedem erroris sui, sicut oportuit rex meus recepit in semetipso.

Sed & alium fingam stultū, Si quis cōtenderet, unū aliū quē locum scripturæ esse hæreticū, quia alius eiusdē scripturæ locus produceret, nihil pugnans, sed tantūmodo impertinens, ut si diceret, Iohannem baptistam non esse præcurso-rem, quia Iethro cōsuluuit Mosi ciuilem politiam instituire, forte etiam Rex meus hic uel rideret uel miseretur hominis mania, sed nulla est comparatio huius mania ad regiam maniam. Nam si impertinentia potest aliquid de scripturis mutare, rectius hoc faciet impertinens scriptura ad seipsam, q̄ impertinens factum extra scripturam. Nam uinum misceri aqua, est factum prorsus extra scripturā & impertinens ad partē sacramēti. Et tamē meus Rex, testibus Sophistis, hoc syllogismo prostrauit Lutherum miserum, & indulgentias meruit donare, dignissima certe retributione pro tali sapiētia. Igitur nihil peccaris deinceps, si sic argueris, Henricus est rex Angliæ, & tamē nec deus cognouit, nec scriptura meminit, ergo Christus nec est natus nec passus, imo tota scriptura nihil est. Verum ego hic ad marginem mihi signari nolo, Hic iacet prostratus rex Angliæ, quia uerbis nolo prostratum, sed rei euidentia.

Quid igitur ex ijs omnibus colligemus? Hoc scilicet, q̄d *Scriptura* cogitationes impiorum cordium reuelantur hoc signo cō- *Sophistis.* traditionis, Nam ideo ceciderunt in hæc barathra absurditatis & horribilia monstra, quod diuinam scripturam ex animo habent, pro re quadam humana, quale est, mixtio aquæ & uini, nec ei ullum habent maiorem honorem, ideo sic ipsa confundit eos, qui eam non honorauerunt & glorificauerunt sicut diuinam scripturam.

Verum quid porcis istis cum scripturis? descēdamus ad sp̄sorūmet diatribam, & sua etiā ignorare eos cōuincamus.

*Libera cōmuni-
tio sacramēti*

Dicat ergo nobis gloriosus assertor sacramentorum, unde probetur, Missam necessario mane celebrandam esse, aut quomodo hoc sit contra Christi institutum, si mane celebratur, quod ille uesperari fecit? Idē quæro, de miscēda aqua in uīno. Quis fecit hunc articulum fidei, quis audet dicere peccatum esse, si sine aqua celebret? An Henricus, dum dicit, Oportet sic esse, & nō credit Lutherum sine aqua celebrare. Consuetudo (inquit) habet uim legis. Respōdeo, habet uim legis in ciuilibus causis, sed nos in libertatem uocati sumus, quæ nec legem nec consuetudinem ferre potest aut debet, cum agamus in spiritualib⁹ rebus. Quare dominatio & regalitas Henrici, suam dialecticam male didicit, & hoc loco uitiosissime petit principium, arripiens hoc pro certo, pbato, diuino, necessario articulo fidei, quod est mere liberum & humanū inuentum. Nihil ergo mirū, si ruina libelli eius sit magna, quē super talem arenā ædificat.

Quare nos Papistis & Henricistis istis sanctis libēter fauemus magnificos illos fidei suæ articulos, quæ credunt, Esse tantum mane cōmunicandū, Esse tantum in loco sacro aut portatili (quod uocant) celebrandū, Esse aquam uino miscēdā, & alios grauissimos & his sanctissimis sanctis dignissimos articulos. Nos autem tales fideles, mere fatuos & stolidos affirmamus, & cōmunionem sacramenti liberam habemus, siue per diem, siue per noctem, siue mane siue uesperari. Libera sunt tempora, horæ, loci, uestes, ritus. Apud nos nō peccat, qui modeste ederit & biberit ante cōmunionem, quod & Paulus confirmat, j. Cor. xj. dicens. Siquis esurit, domi manducet, ut non in iudicium conueniatis ad cœnam dominicam.

Ita Christus uesperari instituens cōmunionē, nō instituit uesperam pro cōmunionem nec matutinum, nec enim uerbum de tempore, personis, locis, uestib⁹ meminit, alioqui, si exemplum temporis articulum facit, faciet etiā articulos,

los, exemplum ætatis, loci, personarum, uestium. Et non licebit alijs, q̄ uirilis ætatis hominibus, ut Apostoli erāt, carnalia ista participare, deinde nō nisi in uestibus laicis. Deniq̄ nullis mulieribus dare licebit, ne uirginibus quidem, cum non dicat scriptura fuisse eas tum participatas. Et quis numeret omnia absurda, quæ Regem istum exactorem tantū sequentur?

At longe aliud est, utraq̄ pars sacramēti, nam eam Christus non reliquit liberam, sed ipsam & usum eius certis & apertis uerbis instituit. Et meo sensu melius & tutius foret *Aquā in sacra mēto uino mī scert.* quam non misceri uino, cum sit mere figmentum humanum, & sinistram, immo pessimā habeat significationem. Non enim significat nostrā in Christo incorporationem, cū simile signū non habeat scriptura, sed illud, quod Isa. 1. dicitur, uinum tuū mixtum est aqua, hoc est, purissima dei scriptura uitata est humanis traditionibus. Et quod impletur q̄ maxime in hoc sacramento, immo uinū hic in aquā totum est mutatum, nihil enim reliquū est uerborum dei in hoc sacramento.

Non quod damnem usum mane & locis sacris cōmunicandi, sed necessitatē repudiamus. Volumus enim, si quis ieiunare non possit, aut reumate uel grauedine leuari ieiunus non possit, ante comedat & bibat, q̄ participet mensæ domini, & hoc libere agat, quo corpore & animo sit cōpositissimus. Nam quod Henricus Ecclesiam uocat, nos dicimus meretricem purpuratam esse. Ecclesia enim, & si ritibus & ceremonijs carere non possit, non tamen leges & laqueos animarū ex ipsis facit, faciunt autē hoc, qui Ecclesiæ nomē iactant porci illi & asini, Henricistæ, Papistæ, Sophistæ, Thomistæ & sui generis deceptores & Antichristi.

Habes itaq̄ Lector, quid de sapientia Regis Angliæ sentire debeas, quem uides, q̄ stolide & ridicule cōtendat, ualere in articulum fidei cōsuetudinē incertæ originis, tum

liberam & mutabilem, aduersus apertū, concessum, & im-
mutabilem sermonem Euangelij, quo simul discis, quā cō-
temptum habuerit sermonem dei, dum libellum suū cōci-
peret, inflatus nomine & maiestate coronæ suæ, aduersus
inopem & pauperem Lutherū. Sed Christi iudiciū ex parte
uidisti, quod nihil metuat Reges superbos & blasphemos, sed
potius montes transfert antequam cognoscant, & apprehen-
dit astutos in astutia sua. Confirmo itaque libellum meū de
Captiuitate Bab. Christianissimū, ut cuius robora nō tetigit
meticulosus Thomista Rex, & contra meas rupes uagis &
aridis stipulis ludens, egregium præbuit orbi spectaculum,
ut pueri & moriones intelligant eius insignem inscitiam,
hebetudinem, malitiam & nequitiam.

TRANSEAMVS AD ALIVD.

De transub-
stantiatione.

QUARTO, cum ego demonstrassem, non esse neces-
sarium credere, panem & uinum transsubstantiari. Insuper
in me Thomista Rex duabus machinis, Quarū prima est,
Ambrosij uerbum. Altera, Thomisticus ille aries, qui uoca-
tur, Oportet sic esse, Ambrosium inducit asserentem, nihil
remanere nisi corpus & sanguinē post cōsecrationē. Quid
ego respondeam tam insulsis & ineptis stultis? Si hic qua-
ram, An Ambrosij uerbum sit articulus fidei necessarius, di-
cet Rex, Oportet sic esse. Si dixerō, quis dedit Ambrosio
ius condendi articulos fidei? dicet, Oportet sic esse. Et non
uidet stolidum caput, tale esse Ambrosij uerbum, quod se-
ipsum deuorat, cum impossibile sit, nihil remanere nisi cor-
pus & sanguinem post consecrationē, nisi quod apud Tho-
mistas subtilissimos uiros, forma, calor, frigus & alia accidē-
tia, nihil esse dicuntur. Nam hæc uere, ut non sunt nihil, ita
uidemus ea remanere, ut Ambrosium hic errasse palā pal-
pemus etiam.

Sed esto, Ambro. uoluerit non remanere panē & uinū,
dicam, Ambrosiū suo sensu abundare permitto, Neque san-

CONTRA REGEM ANGLIÆ

ctus uir, hoc uerbo cōscientiam ullius ceu articulo fidei uoluit obstringere, cum id nō possit e scripturis demonstrare, sed sicut ipse libere hoc modo est opinat^o, ita permisit alijs aliter opinari, exceptis Thomistis, quos etiam ueternosis somnijs suis, ceu articulis fidei, iustū est illa q̄ari & uexari.

Iam aliud regis robur, quod oporteat sic esse, q̄a clara sūt (in q̄t) uerba Christi dicentis, Hoc est corpus meū, nō dicit, cū hoc aut in hoc est corpus meū. Hic iterū nō tā lethargū regis q̄ nequitia accuso. Sic em̄ detruncat latro uerba Christi, & meū argumentū regaliter trāsilit, ac si ius haberet uerba dei rapere & ponere pro libidine. Ipse iuxta rudissimā & asininā Thomistarū philosophiā, aptat pronomē, Hoc, ad prædicatū, Corpus meū, deinde, mox quasi id euicisset, clamat, aperta sunt uerba, hoc est corpus meū. Sed interim totū pondus quo larualet illam philosophiā urgebam, tacet subdolos sophista. Hoc em̄ tota disputatiōe egī, ne pronomē, Hoc, ad corpus meum aptari possit, in eo loco, Neq̄ enim opus mihi erat tā crassis porcis, qui mihi dicerent, nihil esse nisi corp^o ibi, si pronomē, Hoc, nō nisi corp^o demō-

Sed cū uitiolissim^o petitor principij, ut est mos (straret, oīm sophistarum, debeat primū ostendere, pronomē, Hoc, ad prædicatum pertinere, & meas rationes diluere. Horū nihil facit, & garrīt ridicule, Christū non dixisse, in hoc uel cū hoc, sed hoc est corpus meū. Nōne & ego ista subtilissima subtilitate Thomistarum possem dicere, Christus non dixit, panis transubstantiatur in corpus, ut uos fabularū magistrī fingitis? Sed hic fuerat Regilaborādū, ubi ex filo sermonis ostendī pronomē, Hoc, ad panē aptari, & sic sonare apte uerba, Hoc est corp^o meū, id est, hic panis est corp^o meum. Nā text^o sic habet, Accepit panē, bñdixit, fregit & dixit, Hoc ē &c. Vides hic, ut oīa illa uerba, accepit, bñdixit, fregit de pane dicā. Et eūdē demōstrat pronomē, hoc, q̄a illud ipsū, qd' accepit, bñdixit, fregit, hoc, i q̄, acceptū & bñdictū

& fractum significatur, cum dicitur, Hoc est corpus meum, non prædicatum, sed subiectum demonstratur, Non enim corpus suum accepit, benedixit & fregit, sed panē, ideo nō demonstrat corpus sed panem. Hæc sunt clara uerba, quæ Rex nequitiosus occulit, & nudam illam propositionem urget, hoc est corpus meum, & pronomen, Hoc, ad corpus temeritate propria aptat.

Sed & hoc insigne est sapientiæ Thomisticæ, quod postulat rationem huius articuli fidei, cum nullum articulum sciat a me admitti, nisi apertis scripturis munitū, ipse tamen nihil aliud affert, quam oportet sic esse, uerba sunt clara & aperta. Quis autem tam insanus est grammaticus, qui ex hoc sermone, Hoc est corpus meum, intelligat aut colligat, id quod est, panem transubstantiari, nisi Thomistarū fex, quæ etiam grammaticam nos dedocueret? Cur non & eadē facultate dicit, transubstantiationē etiam illo sermone ostēdit, quando dicitur, Apocalypsis beati Iohannis, Si enim factis est pro articulo fidei regaliter dicere, uerba sunt clara, nulla erunt uerba, quæ non possint omnium omnia probare, maxime cum audiat stolidum caput uerba ista a me in alium sensum clara appellari & pro suo sensu aliena nedū obscura.

Quin eximius nostralis Rex Henricus, strophæ Thomistica ausus est etiam a me exigere, ut probem non transubstantiari. Scilicet insulsissimus Thomista, docendus etiam est elementa disputationis, qui cum affirmatiuam debeat probare, contendat ab aduersario, ut negatiuā probet. Hos doctissimos uiros ad hæreticos mittamus & ad Turcam, ut fidem nostram defendant, sic, ut non sit necesse rationem fidei reddere, sed solum dicere, proba negatiuam. O porcos & asinos Thomistas. quanquā, ut dixi, mea fortiter ex ipso euangelio probaui, Scilicet quod id asserendū sit in rebus fidei, quod scriptura asserit, quod ipsa non asserit, non esse

afferendum, sed liberum habendum, At sacramentum ipsum, aperte uocat panem.

Sed haecenus philosophatus sit Thomista noster regius, iam uidere dignum est, quod Thomistice & Theologisetur, aduersus meas rationes. Cum ego aduersus Thomisticum illum fidei articulum, posuissem fulmen illud coeleste Pauli uerbum, 1. Corint, 12, ubi tam aperte panem appellat hoc sacramentum, ut nec regis ruditas nec Thomistae nequitia ullum mentiendi & ludendi effugium inuenire possent, cum stent uerba Pauli luce clariora, Panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est? Non ait, Corpus quod frangimus, non ait, nihil illud consecrationis, reliquum, quod frangimus, aut accidentia quae frangimus, sed panis quem frangimus, utique iam benedictus & consecratus. Hic igitur panis benedictus, est participatio corporis domini &c. Simile est, 1. Corint, 11, Qui manducat hunc panem &c.

Hic bonus & suavis Thomista, nihil neque scripturarum neque rationum afferens, sed ex mero suo, Oportet sic esse, dicit. Scripturam sanctam solere aliquando id appellare, quod fuit uel quod simile sit, ut Exo, 7. Deuorauit uirga Aaron uirgas Magorum, id est, Draco qui fuit uirga Aaron, haec ille.

Recte in caput tuum mentiris Rex stolide & sacrilege, qui fronte impudenti ausus es uerbis dei infallibilis tribuere, ut aliud sonent quae significant. Quantam obsecro fenestram blasphemandi aperuerit furor iste Regis, uniuersis haereticis & fidei hostibus? Si semel admissum fuerit, scripturae auctoritatem lubricis & fallacibus uerbis niti, quid tum non probare, improbare, tueri & defendere poterunt omnes omnium dogmatum Magistri? Quanto rectius S. Aug. ne iocosum quidem mendacium, nec officiosum in sacris literis recipere uoluit. Hic uero Rex non obis copiam facit, si cubi scripturae nos urget auctoritas, ludenda eius & sic interpretanda, ne possit nos urgere.

*Scripturae
usus debet esse
genuinus.*

Sed esto, Rex Thomisticus non dignetur creatorem suum, tanto honore, ut sensum suum in uerba eius captiuet, falsus sese potius nescire, quomodo uirga uirgam uorarit, q̄ temere ea deprauet. Sitq; uerū, quod uirga dicatur Draco, qui fuit uirga, Qua consequentia sequetur, & hic panē dici, qui panis non sit, sed fuerit. An hoc est sine scriptura omnibus locis scripturæ aptandum, quod uno loco reperitur. Scilicet hac Thomistica sapiētia fretus, sic argues, Scriptura semel dicit, uirginem esse matrem, ergo oportet multas alias quoq; uirgines esse matres, licet scriptura de ijs nihil dicat, quemadmodum hic facit, panem non esse panem oportet, quia uirga non est uirga.

*Aduersarius
Arrianus.*

Sic se scēta exempla mōstri huius similia e scripturis produces, Nimirum Arrianam fecem & sentinam olet hic larvatus Thomista, nam & illi, cum urgerentur scripturis euidentibus, Christum esse deum, hac regia & Anglica acutie tanto ante tempore dixerūt, Christus nūcupatiue est deus, sed non uere, hoc est, dicitur seu uocatur deus, sed non nascitur deus, quo modo; & hic nouus Arrianus audet blasphemare, apud paulum dici panem sed non esse panem. Sic & Manicheos facile tuebitur hic gloriosus assertor sacramentorum, qui uerbis dei rem subtraxerunt & fantasma substituerunt.

Deniq; & ego Regis arte utar in eum & dicam. Thomistica tua transsubstantiatio non est, sed dicitur transsubstantiatio, seu est similis transsubstantiationi, Quomodo me p̄hibebit. An nō mihi sic licebit in suo ueterno nugari, ut ipse nugatur in sincerissimis uerbis dei. Probo autē sic, Quia semel legitur in scripturis, Virga uocari, quod uirga nō est, ergo mihi licet, ubi uoluerō, intus & extra scripturas, autoritate propria, alicuius negare substantiam & asserere solā nūcupationē, nisi tanti Regis, tā Thomistici, tā subtilis, tā gloriosi & gloriabundi assertoris exemplū & autoritas ni-

hil ualeat. Vides ergo lector, q̄ similis sit sibi ubiq; & undiq; Thomistica sapientia, rudissima illa & asinina ruditas; Perpetuū est enim insulsiſſimorū sophistarū uitiū, ut principiū petant, & quod probare debent, probatum esse præſupponant, deinde ex auro domini imagines sibi conflent masculinas, ut Ezechiel dicit, & suis somnijs diuina uerba aptent. Tum dicant, Oportet sic esse, quod ego dico, quia sic est, quod scriptura dicit. O dignos Papisticis indulgentijs & sacramentis assertores.

Sed hæc est illa Germana Satanæ machina, qua sese trās-
Sathanæ ma-
china.
 figurat in angelum lucis, & ut ab initio similis esse uoluit altissimo, ita non cessat similia tam uerbis q̄ factis diuinis moliri semper, in deceptionem filiorum incredulitatis. Sic in Papa suo ludit, ubi cum sibi ius arrogaret uoti soluendi, magna bucca in Decretalibus suis satis cōfidenter euomit hanc similitudinem. Primogenitū asini mutabatur oue, ergo ego uotum mutabo alio opere, quasi primogenitum asini sit uotum. Ita hic Rex blatterat, uirga dicitur uirga & tamen non est uirga, ergo Paulus panē uocat, quod non est panis, quasi uirga & panis idem sint. Quæ barathra non in undaret Satan in Ecclesiam, postq̄ Sophistæ in cathedras recepti, hac forma docendi & disputandi uti cœperunt.

Sed & aliā suā Rex ostēdit dexteritatē in hacre, ut nihil nisi Thomista a q̄q̄ credi possit. Si (inqt) Lutherus tā rigide captat uerba scripturæ, dicet, & Christū esse panē triticeum in cœlo, dū dicit, Ego sū panis q̄ de cœlo descēdi. Itē naturalē uitē ubi dicit, Ego sū uitis uera &c. Dixi antea, nihil crassi⁹ & insulsi⁹ esse sub sole natū Thomisticis mōstris, q̄s em̄ puerorū hūc delyrū Regē hic nō rideat, nisi qd̄ p̄ insigni neqtia & rabie blasphemādi, magis odio aut lachrymis dign⁹ ē. Tm̄ nō est in ipso aut sens⁹ aut uigiliæ, ut uideat, qd̄ inter sit, inter sua sōnia & hæc uerba Christi. Ipsa em̄ cōsequētia ꝑborū, absurditas rerū, pugnātia intelligētiarū, tū ipsiusmet interpretatio, cogūt eum de pane spiritali loqu

sicut dicit, Verba mea spiritus & uita sunt. Quorum nihil est in uerbo Pauli, de pane sacramenti loquentis, immo omnia urgēt Paulum, de pane triticeo intelligi. Ad huc audet truncus iste immobilis, similitudinem phrasidis hic asserere, quā nullus morio hic posset fingere.

*Nota Canonē
intelligendæ
Scripturæ*

Sed tamē p dignitate Thomistica hoc facit Rex, quorū est, omittere canonem intelligendæ scripturæ (qui est, consequentiam, circumstantiā & pugnantiam obseruare,) & quouis arrepto & detorto uerbo, quoduis asserere. Quare, hic uide, rogo lector, quid sentire debeas de hoc insulssimo ineptissimoq; libello, tā stupidi & stolidi Regis, simul quā nihil iudicij, nihil obseruationis, nihil diligentia sit in toto corpore Thomistico, sed omnia temeritate & præsumptione & oscitantia incredibili, dici & geri & fieri, ut tedio possint enecare tam lectores q̄ spectatores suos.

Stat ergo meus Paulus aduersus trāssubstātiatores istos futiles inuictus, & dicit, Panis quem frangimus, & duplici cornu illos ferit, Primū, quod sua asserere nulla ratione neq; autoritate possunt. Deinde, quod frigidis suis solutionibus aliud non faciunt, quā quod principium uiciosissime petunt, ac summū quod efficiunt, est, quod possit sic esse, si cut fingunt, cū probare debuerint, & factum & ius, quod ita sit & oporteat sic esse. Nemo enim dubitat, quin deus possit transsubstantiare panem, sed quod id faciat, non posunt ostendere.

Et miror sapientissimū hunc Thomistam, cur non & accidentia transsubstantiet, cur uerba ista transsubstantiationis, iuxta suū cerebrum, solum corpus Christi sonent. Hoc est corpus meum. Ergo nihil ibi nisi corpus Christi erit, teste suo Ambrosio, quare nec albedo ibi erit cum alijs accidentibus, aut cur non differit, quid nam obstet, ne panis ibi maneat, quomodo accidentia manent? Quæ necessitas perimendæ substantiæ, & seruandorum accidentiū? An solum illa Thomistica

CONTRA REGEM ANGLIAE

Thomistica, Oportet sic esse?

Præterea hic rhetoricissimū illum contemptum, dum duas
urgētissimas similitudines apposui, de ferro ignito & deo
incarnato, ubi neq; igni ferrum, neq; diuinitati hominem
necesse est cedere. Mihi enim etiā si nō necesse sit, mea asse
rere, tamē satis negocij fecero assertori, si suum figmentū,
aliter se posse habere demonstrauero. Itaq; possum dicere,
Corpus Christi sic saluo pane in sacramento esse, sicut est
ignis in ferro, salua ferri substantia, & deus in homine sal
ua humanitate, utrobicq; sic mixtis substantijs, ut sua cuiq;
operatio & natura propria maneat, & tamen unū aliquod
constituant. Sic dicere, in quā potero, donec Papiſta, hanc
similitudinē, non contemptu Thomistico, sed assertionem si
deli sustulerint. Ipsorum est enim affirmatiuam probare,
quā ego una particulari possim labefactare. Non enim est
hoc assertionem sacramentorū scribere, aduersarij argumē
ta transilire & contemnere, ut hic facit insulsus Thomista,
sed demonstrare ea esse nulla & inania, alioqui ea pro inui
ctis haberi cogit ipse assertor, sua ridicula dissimulatiōe &
meticulosa fuga.

Similes

Optimū uero & pulcherrime Thomisticū est, quod ulti
mo & digne memorandū est, ubi dominus Henricus, Ma
gister nostralis, eam causatur rationem, ne panis manere
dicatur. Nempe, quod nulla substātia digna sit misceri illi
substantiæ, quæ creauit omnia. Hic Lector, semel admira
re Thomisticæ sapientiæ magnalia. Primū, dominus Hen
ricus sentit in sacramēto, diuinitatem Christi succedere pa
ni, ideoq; panem cedere debere, ne misceatur tam indigna
substantia Creatrici substantiæ. Obsecro, quis hæretic⁹ sic
insaniuit unq; ut doceret, panem in diuinitatem conuertit⁹?
Nonne & ipse Henric⁹ cum suis porcis & asinis docuerūt
hactenus, panem in corpus mutari, non in diuinitatē? Aut
nūquid tribuent corpori & sanguini Christi tantum, ut

*Ecce inaudi
tam sophiste
heresim, in
scitiūq; parē*

creatrix substantia dici possit: Vide quorsum rotet furor impius mētes sacrilegas, postq̄ semel mēdacijs niti cœperūt.

Deinde & hoc festiuissimū genus argumēti, merito Lutherū moueret, Substantia est indigna, ergo nō pōt misceri digniori. Scilicet in his rebus fides nostra pender in dignitate & indignitate substantiarū. Concludamus ergo, autoribus Thomistis, Deum non esse hominem, quod humana substantia indigna sit tantæ maiestatis dignitati copulari. Negemus spiritum sanctū diffundi in corda etiā iustorū (ut taceā impiorū iustificandorū) q̄d cor hoīs nimio sit indignum maiestate spiritus. Ita & hic Henriciana sapiētia, Panis non est corpus Christi, quia corpus Christi creatrix substantia dignior est, quā ut misceri possit tam uili substantiā. Belle, pulchre, Thomisticissime & Henricissime, si panis indignitas non sinit, ut sit corpus Christi, tamen istius ratiōis dignitas, dignissima est, quæ in nullis nisi Thomisticis cerebris & asinis istis habitet & ualeat.

Si autē interrogauero, Panis substantia est indigna misceri corpori Creatrici substantiæ, cur ergo accidētia digna sunt misceri & manere, cū deus Thomistarū decernat, substantiam esse potiorē accidētibus oibus modis, p̄ter q̄ uia cognitionis, q̄d ex parte nostri defectus cōtingit? Quid hic dicet dominus Henricus assertor subtilissim⁹? Absq̄ dubio nihil aliud, q̄, Oportet sic esse. Ego sum rex, & si hoc parū est, Ego sum Thomista, ergo est uerū, hoc est, q̄d dignū dicunt seipsis. Sic enī porcis cōuenit exhaustis medullis tritici fursurē & siliquas comedere, & p̄ substantia panis accidētia iactare. Imo Christus uerax hic inuenit, q̄ dixit, dabo uobis os & sapiētia, cui nō poterūt resistere & cōtradicere oēs aduersarij uestri. Nā satis uides, lector, quā furiosis mēdacijs seipsos lacerēt sacrilegi Papistæ, dū mihi cōtradicere conant. Potētia est hæc ueritatis, qua mēdaces ostendit, q̄ sese maculāt & cōprehēdit astutos in suamet astutia.

CONTRA REGEM ANGLIÆ

Habemus itaq; hunc articulum, quãuis non anxie a me exactum antea, nunc multo confirmatissimũ, proprijs Papistarum assertionibus, id est mendacijs & stulticijs & blasphemijs, ut iam tutissimi simus, merissimum esse impiorũ & cæcorum Thomistarum figmentum, quicquid blaterat de transsubstantiatione ista. Esseq; firmiter fidelibus uerbis dei nitẽdum, ubi in Paulo simpliciter & pure dicit, Panem esse corpus Christi, quem frangimus & manducam⁹. Quare ne ingratus sim magisterio domini Henrici, nunc muto, & transsubstantiare uolo meam sententiã & dico. Antea posui nihil referre, sic siue sic sentias de trãssubstantiatione, nunc autem, uisis rationibus & argumentis assertoris sacramentorũ pulcherrimis, decerno, Impium esse & blasphemum, si quis dicat, Panem transsubstantiari, Catholicum autẽ & pium, si quis cum Paulo dicat, Panis quẽ frangim⁹ est corpus Christi. Anathema sit, qui aliter dixerit, & iota aut apicem unum mutarit, etiam si sit dominus Henricus nouus & eximius Thomista.

Summa de transsubstantiatione.

QVINTVM adest capitale summũ & angulare assertionis Henricianæ opus, Missã esse opus & sacrificium. Hic demũ dñs Henricus est dñs Henric⁹, & Thomista est Thomista. Ac primũ ex aliquo semirhetore forte audiuit, sicubi aduersarij senserit robora nimĩ inuicta, oportere rugato naso illũ rideri & cõtemni, ut stupidus lector credat, antea uictum aduersariũ, q̃ impugnet a tanto rhetore. Sic & dñs noster Rex, magnificis ampullis præfat, ut sese belle fingat tedere cõfutatiõis tam stulti & indocti Lutheri negãtis, Missã esse opus & sacrificiũ, scilicet Satanas uuln⁹ sentit, ideo præ morbo animi incertus quid agat, mera ægritudine & impotẽtia me tentat irrisione & cõtemptu irritare. Sed ille, qui dedit nobis scire cogitationes Satanæ, dabit etiã nobis irrisorẽ irridere & cõtemptorẽ cõtemnere, suæq; insipientiæ fragiles ampullas cum fiducia traducere.

De Missã.

Itaq; si uerba minantia & ridentia captes, Lutherū septi-
 es uicit Rex assertor, Porro si rem ipsam spectes, ea sunt nu-
 gæ, quas nobis iam tres annos frustra cecinerunt uicini no-
 stri socij; Papistæ. Scilicet, Missam esse opus & sacrificiū,
 quia sic habet diuturnus usus multorū, Sic Ecclesia (id est
 meretrix Babylonix) sentit, sic oportet esse, Magistri no-
 strales sic docuerunt, Et patres sic dixerunt. Hic est ille fu-
 ror, quo insanit & clamat hoc loco iratus Rex, & spumat
 certe nō bene propitijs Luthero, siquid hoc ad assertionē
 sacramentorū ualet, & Lutherum terrere potest. Caterum,
 ut hunc tam receptum, tam uulgatum, tam probatum, ad-
 de & opulentum & uoluptuariū articulum saltem uno api-
 culo scripturæ sanctæ aut uerbis dei firmaret, aut meas scri-
 pturas dissolueret, hoc non oportet esse, hoc nō habet diu-
 turnus usus, hoc non sentit Ecclesia, hoc nō docēt magistri
 nostrales, hoc nō ptinebat ad assertorē sacramentorū.

Tamen ne nihil dicat tam insignis assertor, Vnam assert
 rationem plane potentissimam, qua hætenus omnibus sa-
 tisfactum est, Missam esse opus & sacrificium. Ea est euius
 modi, si Missa non esset opus bonū, laici certe nihil pro ea
 tribuerēt clericis temporalis beneficij. *Nota* Obstupescet Lector
 Regia & Thomistica est hæc ratio, & ut dixi, plane poten-
 tissima, nam plurimos permouit hætenus & permouet ho-
 die. Hic iacet Lutherus prostratus, & nemo tam dextre eū
 confecit, atq; Rex Anglorum in hoc libro, hac ipsa ratioe,
 Nam ut nolim, cogor tamē confiteri hæc ita habere. Vere,
 inq; Missa ideo est sacrificium & opus bonum, quod (ut
 Rex dicit) laici tribuunt opes sacerdotibus pro ea.

Rursus eadem ratione uerum esse oportet, inuito Luthe-
 ro, Missam non esse opus bonū, si laici non tribuerent suas
 in illam opes, Id quod probatur⁹ erat euentus, si desissent
 laici suas opes perdere (tribuere inq;) p Missis, & futurum,
 ut missa fieret, quicquid nummus uellet, Recte & optime

CONTRA REGEM ANGLIÆ

Rex hacratione dixit, & dignissima tanto assertore ratioe Missam asseruit. Itaq; in largitione laicorum & arbitrio pecuniarum est, Missam esse opus & quicquid esse sacerdotibus utile fuerit. Memento itaq; Lector, ab assertore rege nullam aliam asserere rationem pro Missa sua, quam istam.

Tu nunc iudica, quisquis es Lector, quid nam digne responderi possit tam furiosis, amentibus & deploratae peruersitatis monstris. Quæ meretrix tam impudenter suas ignominias ausa fuerit iactare, atq; hoc impudentissimum regis os, palam avaritias & imposturas sacerdotum iactat, atq; eas nobis pro ratione rationis sue fidei obiectat. Sed toties nos terret diuini iudicij furor, qui his horrendis iræ exemplis monet humiliter sapere in rebus sacris, dum tam presentibus insaniam poenis percutit eos, qui aduersus sanam doctrinam & apertam ueritatem feruntur. Neque enim ego regem hunc miserabilem omnibus uiribus poteram toti orbi tam foedum & abominabile spectaculum facere, quam ipse facit sese, hac insaniam sua. Discite obsecro, miseri Papista, uel uestris turpitudinibus moti, aliquando timere iudicium dei, Quid erit in futuro, si in hoc tpe tam seueriter uos confundit?

Iudicij diuini furor

Non minor est amentia, quæ sequitur, ubi cum multis uerbis me contempsisset (hoc enim in Rhetorica potissimum dicit) tandem protestatur sese relicturum intactum, id quod maxime omnium confutandum ei fuerat, nempe robur meum principale & argumentum capitale, ubi ex uerbis Christi probaui, Missam esse testamentum & promissionem, ideo non posse opus aut sacrificium dici. Hic infelix assertor, uictus fortitudine huius roboris, misere dissimulata conscientia, non solum transit, sed protestatur etiam sese transiturum & alius dimissurum. O assertorem sacramentorum, o defensorem Ecclesie Romanæ, bis Thomisticum & omnibus indulgentijs Papæ longe dignissimum. Ignosci poterat, si transisset hoc robur meum silens, at protestari sese transiturum, qui au-

Lutheri fundamentum a rege intactum.

diat in hoc me unice & maxime fidere & inde omnia illius
profligari, hoc sic ridiculū & stultū est, ut nihil supra.

Igitur de clementia Regis assertoris speciali (ne iterū sim
ingratus) asserto & pronuncio, Missam neq; opus neq; sa-
crificium esse, donec alius ueniat & probet testamentū &
promissionē dei, esse opus aut sacrificiū posse. At quādo is
ueniet? Rex ipse sane uidit, uenturum esse ad calendas græ-
cas, ideo securus reliquit intactum, miserrime conficiendus
& conterendus, si tetigisset. Crederes hic Regem tantū,
aut uerissime, læso cerebro, insanire, aut hostem aliquem in
eius ignominiam hunc libellum sub Regio nomine xdi-
disse. Quis enim hac insania maiorem uidit, q̄ hæc est, ubi
Regia iactantia aduersus Lutherū scribit, & in ipso opere,
roborata ac firmamēta eius non modo dissimulant, sed aper-
tis uerbis sinenda sibi esse pronunciat?

Postq̄ uero dñs Henricus Thomista noster, hac argen-
tea & aurea ratiōe p̄bat, Missam esse op̄, pergit in forti-
tudine sua etiā Lutheri ratiōes diluere, & primo Thomisti-
catur in hūc modū. Qui lignū cedit, facit opus, ergo q̄ cō-
secrat facit opus, quare Missa etiā opus erit, Si aut̄ est opus,
non est malū, ergo bonū. Hæc ille gloriosus assertor sacra-
mentorū. Hic iacet quoq; Lutherus prostratus.

Fateor plane me superari Thomisticæ hebetudinis im-
manitate, & laboro sic loqui, ut me aliqua parte intelligant
miserabiles homines. Dico ergo, Missam accipi dupliciter,
*Missæ Thomi-
sticaliter.* Vno modo Hincraliter & Thomisticaliter, hoc modo, ut
hic uides in libello Regis, Missa est idem qd̄ cōsecrare seu
proferre uerba cōsecrationis, Hoc autē esse nostrum opus
ne Thomistarū quidē hebetudo negare potest, tantū abest,
ut hic uicisse Henricum nostralē Magistrū negem. Verum
hæc noua est Missæ diffinitio, nouumq; exemplū, neq; em̄
ego uel per febrem uel per phrenesim, sic de Missa cogita-
te unq; potuissem. Et miror copiosissimos Thomistas,

CONTRA REGEM ANGLIÆ

non confirmasse hanc rationē festiuam alijs quinque ratio-
nibus. Nam si cōsecrare est Missa, potest etiā clamare, can-
tare, thurificare, cereolos incendere, calicem mundare, ho-
stia leuare, forte & sternutare & excreare, & quid nō possit
hac Henricissima prudētia Missa dici: Quin cōcedim⁹ no-
uo isti uerborū & rez inuētori, ut caput asini uel porci mis-
sam uocet, Quid enim refert, q̄d uis dici, illis, cui uocabula
& res stantq; cadātq; ad placitū iuxta suū Aristotelem.

Cōfitemur itaq; hoc modo Missam esse opus, & palino-
diā canimus, poenitetq; nos tam insignis erroris, q̄ ignora-
bamus fore, ut id Rex Angliæ appellaret Missam, alioq; nō
defuisset nobis tāta eruditio, qua hūc errorē cauissēmus, &
causam scribēdi tāti libelli p̄cidissē⁹. Sed hoc male uexa-
bit assertorē, quod hac ratiōe, Missa nō erit bonū opus, nisi
bonus sit cōsecrator. Malus enī male facit cōsecrādo, id est
missando, ut rex dicit. Itaq; nō licebit malo sacerdoti conse-
crare, imo neq; poterit, cū Missam uelint necessario bonū
op⁹ esse, Peribitq; simul illa magnifica Theologia, qua dif-
finitū est, Missam etiā mali sacerdotis esse semp opus bo-
num, uirtute operis operati, licet nō uirtute operis operan-
tis. Nā dñs Henricus, opus operātis pro missa accipit, non
opus operatū. Sed forte, Rex est plurib⁹ occupat⁹, q̄ ut uel
disceret uel recordaret̄ istius Theologiæ, de opere opati &
operantis. Sic debent hostes ueritatis seipsos cōfundere
& irridere, pro mercede blasphemiarū suarum.

Opus operati
& operantis

Alio modo, Missa est uere & proprie, sicut nos de ea lo-
quimur, ipsum uerbum promissiōis cum signo adiecto pa-
nis & uini. Nā si cetera oīa desint, & credideris his uerbis
Christi, Hoc est corpus meum, quod pro uobis datur, uere
Missam integram habes, deinde si acceperis signū eadem
fide, usum & fructum missæ accepisti. Vnde manifestissi-
mum est, Missam non esse aliquid nostri operis aut uerbi,
sed solius Christi, dantis tam uerbum promissiōis quā sig-

Proprie
missa.

num in pane & uino, atq; usum eius non posse in offerendo aut operando, sed solum in recipiendo & patiando consistere. Sed quomodo hæc nostra miser assertor sciret; qui sua propria ignorat de opere operato, & dum nos impugnat, seipsum foedissime confutat?

Deinde pro sacrificio missæ defendendo sic Thomisticatur, Esto (inquit) Missa sit promissio, nõ hinc sequit, nõ esse simul sacrificium, quando in ueteri lege erant sacrificia, quæ simul erant promissiones. Respondeo, Huius Thomisticae assertionis debuit rex uel unum exemplū producere. Nunc uero pro more suo, satis esse putat, si tantum scribat, in ueteri lege sacrificia fuisse, pmissiones, tum mox, Oportet sic esse. Sed tam stolido assertori (ut uideo) proponendus esset aliquis uocabularius, quo disceret primum, quid significet tam sacrificium q̄ promissio. Si quidem, promissio est uerbum, sacrificium est res, ut etiam pueri infantes intelligant, impossibile esse, ut promissio sacrificium aut uerbum res sit. Me miserum, qui, cum talibus stultitiæ monstris tempus perdere cogor, nec dignus sum, ut ingenio aut eruditione præstantes mecum certent.

NOTA
BENE.

Error itaq; manifestarius est dicere, in ueteri lege fuisse, sacrificia promissiones. Nisi rex assertor lubricitate Thomistica, figurate uoluerit loqui, quod sacrificia promittent, id est significabant futura in Christo. Verum hoc nõ est asserere sacramenta, sed ludere & nugari uerbis, siquidẽ hoc modo, promissio est signum seu res, non uerbum. At nos in Missa potissimum uocamus promissionem, ipsa scilicet uerba Christi, sine quibus panis & uinum essent neq; signum neq; sacramentum neq; missa. Nam quod per sacrificia in fide oblata promissiones impetrabant, aliud est. Non enim hic uel de fructu uel significatione sacrificiorum disputamus, sed de ipsa substantia, ut sciamus, quid sit, & quid non sit sacrificium.

Miratur

CONTRA REGEM ANGLIAE

Miratur etiam dominus Henricus, quales nam ego concionatores audierim, quod scripserim, Nihil esse in contionibus de promissionibus his unquam dictum, ipse uero ad tedium usque audierit, de testamento, de promissionibus, de testibus &c. Respondeo. Et ego miror Regis esse tam rude caput & tantam amentiam, qui tam insignes conciones audierit, & adeo nihil didicerit, neque intellexerit uerbum dei, nostrum opus aut sacrificium esse non posse, quin contrarium sine fine blatterat. Si enim ulla scintilla rationis humanae in eo uigeret, utique negare non posset, signum dei, opus dei esse erga nos. Sic sacrificium, & promissiones dei, esse uerbum dei, non opus nostrum.

Deinde Rex iste mendacii, qui hoc loco scribit, sese usque ad tedium audisse de testamentis & promissionibus eiusmodi, postea de sacramento ordinis garrit, in tota coena Christi nullam esse promissionem, non modo sibi ipsi turpissime contra dicens, sed impudenti mendacio in coenam domini insaniens. Sic praecipitat Papistas furor & amentia, ut prorsus nihil uideant, quid dicant, aut contra quid statuam.

Audet etiam asserere, manifestum esse, fieri a sacerdotibus, non modo id quod Christus in coena, sed quod & in cruce fecit. Respondeo, Quando hoc dominus Henricus tantum dicit & non probat, Dico ego contra, manifestum esse, sacerdotes in Missa id omittere, quod Christus in coena fecit, & id facere, quod Iudaei fecerunt in cruce Christo. Nec dico hoc solum, sed probo quoque, Nam qui uerbum dei peruertit & extinguit, is uere crucifigit filium dei, id quod faciunt omnes, qui ex promissione opus faciunt, cum hoc uere sit ueritatem dei mutare in mendacium.

Post haec urget me Canone illo Missae, in quo Missa sacrificium nominatur, cuius autoritate ideo me uult teneri, quod eius uerbis usus sim. Nam ista uerba, Quociescunq; feceritis &c. non in Euangelio reperiri dicit, sed ista, Hoc facite,

G

Quid sacerdotes in Missa faciunt.

in Paulo uero esse alia. Hic uide inſolentem Satanam, ut reptat, ut captat, ut quaerit effugia, ſed fruſtra, nō effugiet. Ca nonē ego reieci, & reiſcio, quod proruſ aperte cōtra Euan gelion uocat ſacrificia, quæ ſunt ſigna dei promiſſionibus adiecta, nobis oblata, a nobis recipienda, non offerenda. Nam quod Rex dicit, in Euangelio non eſſe iſta uerba, q̄ci eſcunq̄ feceritis, quis puer non uidet Grammaticam aſſer tori tanto deeſſe? quaſi uero neceſſe fuerit Euāgelistas, per omnes ſyllabas concordare, & formam illam ſacramēti ſta tuere, quam nobis Papiſtæ ſic immutabilem & neceſſariā ſtatu erunt, ut peccati mortalis reum faciant & inferno tra dant, qui dictiunculam illam, Enim, omiſe rit, ſcilicet Rha damanti & Aeaci illi, liberrimarum conſcientiarum carni fices ſic delyrant.

*Verba conſe
crandi.*

Igitur, teſtibus Grammaticis & communi omnium ſen ſu, dico, idem eſſe, quod Euangelista de cœna dicunt, quā tumuis paucis uerbis uariāt, idemq̄ eſſe, Hoc facite, quod. Quocienſcunq̄ feceritis. Cauiſſeq̄ credo ſpiritum ſanctum ſingulari conſilio, ut Euangelista eandem rem paulo aliter ſcriberēt, & peccarent peccatū illud irremiſſibile in formā ſacramenti Papiſticam, quo nos a futura ſuperſtitione & tyrannide impiorū hominū tutos redderet. Neq̄ enim mi nus uere conſecraret, qui forma Luca, Marci, Matthæi, Pau li uteretur, q̄ qui Canonis iſtius imp̄i & falſi utitur.

*Sacrificiū &
Miſſa pugnat*

Vbi uero ego ſcripiſſem, Sacrificium & Miſſam pugna re, cum ſacrificium offeratur, Miſſa uero recipiatur. Hic au det audax dominus Hinricus Lutherum ad Bibliam pro uocare, dicens, Vbi eſt in ueteri lege uſp̄iam ullum ſacriſi cium, quod non ſimul offeratur & recipiatur? Plane hic Lu theri iactat ſumum argumentum corruere, ſecuruſq̄ triū phat glorioſus aſſertor. Reſpondeo, non eſt hoc meū ſum mum argumentum, ſed illud, quod ſupra dominus Hinri ricus pro Thomiſtica benignitate mihi donauit. Scilicet

CONTRA REGEM ANGLIAE.

Missam esse testamentum & promissionem, hoc inq̄, capitale meum argumentum est. Tamen ut triumphatori aliquid suggeram, si dominus Hinricus solum Biblia semel aperuisset & inspexisset, immo si meminisset psalmi quinquagesimi, quem puer olim legit (si Christianus est) non iactasset triumphum tam Thomisticum. Siquidem illic legisset holocaustum, quo nullum celebrius & maius sacrificium est in lege. Hoc certe totum soli deo offerebatur, nihil ex eo recipiebatur.

Quin si Rex meus paululū haberet humani sensus, uerterē triūphi quæstionē in eū & dicerem, Vbi est in lege ullū sacrificiū, quod recipiebāt & nō penitus totū offerebatur? An mihi sacrificiū hic faciet, armos, pectuscula, & alia, quæ in usum sacerdotū cedebāt. Aut offerre Rex illusor æquiuocus denuo uocabit, quod per populum & sacerdotes ex agris afferebāt & applicabāt corā dño. Scilicet idē est afferre & offerre apud dñm Hinricū. Verū quid hoc ad me, qd nugigerulus fingat. Mihi satis est, in lege, quicquid offerebatur deo, totū incēdebat, Qd̄ aut nō incēdebat, sed partim sacerdoti, partim populo tribuebat, nō offerebatur, sed de oblatis sepabať & edebatur. Verū qd ista sacra cū pphanis Papistis. Igitur in Calice meretricis Babylonica, nullū est sacrificiū, quod solū offertur, illa enim sūt Biblia nostri domini Henrici. Biblia nostra referta sunt talib⁹ sacrificijs.

Vltimo, dicta patrum inducit pro sacrificio Missario statuendo, & ridet meam stulticiā, qui solus uelim sapere præ omnibus, quod sit stultissimū &c. Hic dico, confirmari hoc nomine meā sententiā, nā hoc est quod dixi, Thomisticos asinos nihil habere, qd̄ pducant, nisi multitudinē hoīm, & antiquū usū. Deinde ad pferētē scripturas, dicere, Tu es stultissimus omnium, tu ne solus sapiš. Tūc oportet sic esse. Mihi aut stultissimo omnium hoc satis est, quod sapiētissim⁹ Hinricus nullā scripturā cōtra me potest pducere nec pductas

MARTINVS LVTHER

contra se, diluere. Deinde cogitur cōcedere, suos patres sapius errasse, suum antiquum usum, non facere articulum fidei, in quos fidere non licet, nisi Ecclesiæ illi multitudinis, cuius ipse defensor est cum indulgentiis.

*In uerbo det
triumphat
Lutherus.*

Ego uero aduersus dicta patrum, hominum, angelorū, dæmonum, pono, non antiquū usum, non multitudinem hominum, Sed unius maiestatis æternæ uerbum, Euangelion, quod ipsimet coguntur probare, in quo Missa euidenter traditur esse signum & testamentum dei, in quo nobis promittit & signo certificat gratiam suam. Hoc enim opus & uerbum dei, non nostrum est. Hic sto, hic sedeo, hic maneo, hic glorior, hic triumpho, hic insulto, Papistis, Thomistis, Henricistis, Sophistis, & omnibus portis inferi, nedū dictis hominum, quæ tumlibet sanctorum aut consuetudini fallaci, Dei uerbum est super omnia. Diuina maiestas mecum facit, ut nihil curem, si mille Augustini, mille Cypriani, mille Ecclesiæ Henricianæ contra me starent. Deus errare & fallere nō potest: Augustinus & Cyprianus, sicut omnes electi, errare potuerunt, & errauerunt. Hic respōde domine Henrice, Hic esto uir, assertor, Hic scribe libros. Maledictio tua nihil est, Crimīnatio tua nihil facit, Mendacia tua contemno, Minas tuas non metuo. Obstupescis enim hoc loco, sicut truncus, cum alio qui nihil nisi uerba sis.

Turpissimum est tanto Regi tantum librum scribere, & hoc caput meum nolle tangere. Nec est repertus, qui unquā ausus sit tangere, quotquot huc appropiant, fugiunt per septem uias retrorsum, qui magno impetu & clamore triumphali per unam uiam irruerunt. Mirum est, quæ uellēt hic nocere, quæ graue sit hoc spectrū in oculis eorū, Sed nullus prudentius sese hic gessit Rege Henrico, qui Luherum uastaturus, protestatur sese hoc robur non tacturum. Sed nec habeo, nec ago gratias tantæ beneuolentiæ, immo male ualeat ira & furor eius, si nocere potest & non facit.

CONTRA REGEM ANGLIAE.

Furorē uero eius, quo inuehitur in me, quod docuerim fidem sine operibus optimā præparationem ad sacramentū, & Christianos non oportere legibus astringi ad percipiendum, contemno, Sūt enim uerba hominis, qui putet, homines apud deum legibus fieri bonos, minus sciens, quid sit fides & opera & quid leges operentur malorum in con-

*Conscientijs
quibus consu-
latur.*

scientijs, & insensatus iste stipes, Non enim Papistarū est hæc nosse, sed ut Petrus & Iudas dicunt, ignorata tantum blasphemare, Conscientijs enim non legibus, sed sola gratia consulitur, legibus, præsertim humanis, miserrime conficiuntur.

Sed in fine huius loci, operæ precium est uidere, quæ anxie laboret, ut traditiones hominum necessarias statuatur, aduersus meam sententiam, qua statui, Extra scripturas nihil esse statuendum, aut si statuitur liberum & non necessarium habendum, cum simus domini etiam sabbati per Christum liberatorem.

Arguit itaq; Rex.

Primo sic, Si nihil seruandum est, nisi quod scripturis prædicatum est, cum scriptum non sit, sacramentum esse a Christo sumptum, sequetur, nec sacerdotes posse sacramentum sumere. Hac Thomistica hypothesis fretus, sic reducit syllogismum contra me, Sacerdotes sumunt sacramentum necessario, & hoc non habet Euangelion, ergo & alia extra Euangelion sunt obseruanda necessario.

Hoc Thomisticissime concluditur, per regulam consequentiarū illis familiarem, quæ uocatur, petitio principij. Nam quod necessarium sit sub peccato mortali, sumi a sacerdotibus sacramentum, Rex primū probari debuit. Ego enim liberum esse dico, sumi & non sumi a sacerdotibus, Necessarium autem est per traditiones hominum & usum multorum, Quare Thomisticus Rex, ualde bene probat, traditiones per traditiones, negatum per negatum, talibus enim non alijs probationibus niti debet assertio sacramen-

torum & tota Henricalis Ecclesia.

Secundo sic. Christus sacramentū consecrauit, non Apostoli, ergo non licebit Apostolis aut sacerdotibus consecrare, quia non licet aliud statuere aut facere, quā scriptura habet. Quod si miser ille Lutherus hic uelit effugere & dicere, Christus mandauit Apostolis consecrare, ubi dicit, Hoc facite, præoccupat impropitius meus dominus Henricus, dicens, hoc esse dictum de recipiendo, non de consecrando. Christe seruator, quam inaudita cæcitas & amentia est in istis hominibus. Si hic interrogauero, Domine Henrice, qua grammatica didicit dominatio uestra? quis uocabularius uobis dixit, Hoc facite, id esse, quod accipite? Respondebit, Oportet sic esse, quia nomina sunt ad placitum. Sed dimissis istis porcis, dicamus,

Christus sumendi usum, instituit, quando dixit, Accipite & manducate, ut uerba ipsa apertissima testantur, non quidem Henricis istis & truncis, sed quibusuis pueris & fatui. At consecrandi officium instituit, dum dicit, hoc facite. Facere enim est hoc totum imitari, quod ipse tunc fecit. Et quid dicam istis sacrilegis portentis, qui talibus argumentis indicant, quæ ex impotentissima inuidia sic scripserint, ut nihil ineptius & insulsius fingi possit? Si enim hoc argumentum stolidi Regis ualet, in nulla re licebit Christum imitari, finge enim Christum non instituisse consecrare sacramentum (quod impossibile est) tamen exemplum consecrandi ostendit & scribi uoluit, nisi Rex noster id contendant, nos neque orare, neque benefacere, neque pati oportere, quia nihil de nostris orationibus, operibus & passionibus scriptum est. Vincit me tedio plane Regis stolidissimi immensa stoliditas.

Quare ad summū principiū perfidiæ eius calamū uertamus, quod est uerbū Augustini, Euangelio nō crederem, nisi me Ecclesiæ autoritas cōmoueret, hoc uerbū sacrilegi

Verbū Augu.
Euangelio non
crederē etc.

CONTRA REGEM ANGLIAE.

eo torquent & deprauāt, ut Ecclesiæ (hoc est meretrici Ro-
mana, cui præter titulum nihil est Ecclesiasticū aut Christi-
anū) tribuant ius leges cōdendi. Huic addit dominus Hin-
ricus, ut eiusmodi uerbi autoritate etiam me urgeat, per pro-
pria uerba, ubi dixi, Apud Ecclesiam esse ius iudicādi quæ
libet dogmata. Ego nulla re uideo, huic rudissimo capiti
Regis opus esse, q̄ uel uocabulario Gemma uel Breuilo-
quo, ut uocabula cū pueris inciperet discere, nisi id ex me-
ra Thomistarum nequitia facit, ut omnia uocabula omnia
significare cogat, ut etiam hic ius iudicādi idem sit quod
ius statuendi uel condendi leges.

Breuius, Si Aug. etiā rotundis uerbis asseruisset, ius esse
alicui in Ecclia leges cōdendi, quis est Augustinus? Quis
nos coget illi credere? Qua autoritate eius uerbū ē articul^o
fidei? Fateor, receptū est eius uerbū, sed nō satis tutū neq; fir-
mū. Diuino edicto probādū est ius legis cōdēdæ, nō huma-
no. Nūc autē Augustini uerbū nō simpliciter uitiāt, Ille em̄
loquit̄, de Ecclia p̄ orbē diffusa, cui^o est de dogmatib^o iudi-
care. Illi hoc tribuūt Papæ, quē ipsimet cōfitemē mēbrū dia-
boli sapius esse & errare. Nec solū ei iudicādi, uerū etiā &
condendi ius & copiā faciūt. Proinde opus est, ut rudibus
istis sophistis, hic declarem, quid inter sit inter ius iudicā-
di seu cognoscendi, & inter ius condendi seu imperandi.

*Quid iter ius
iudicandi &
ius imperandi.*

De doctrina cognoscere & iudicare ptinet ad oēs & sin-
gulos Christianos, & ita ptinet, ut anathema sit, q̄ hoc ius
unō pilo laferit. Christus em̄ ipse hoc ius statuit inuictis &
uarijs sententijs. Matt. 7. Attēdite a falsis pphetis, qui ueni-
unt ad uos in uestimētis ouiu. Hoc uerbū certe dicit ad po-
pulū aduersus doctores, & mandat eis, ut falsa dogmata eo-
rū uitent. At quomodo uitare possunt, nisi cognoscāt: quo-
modo cognoscere, nisi ius habeant iudicādi? Nūc autē nō so-
lum ius, sed præceptum iudicandi statuit, ut hæc sola auto-
ritas satis esse queat aduersus omnium pontificum, omniū
patrū, omnium Conciliorū, omnium scholarum sentētijs,

quæ ius iudicandi & decernendi solis Episcopis & ministris tribuerunt, & impie ac sacrilege populo, id est, Ecclesie reginæ, rapuerunt. Stat enim Christus, dicens, Attendite a falsis prophetis.

Huic subscribunt ferme omnes omnium prophetarum syllabæ. Quid enim agunt propheta, nisi quod populum monent, ne falsis prophetis credat. At quid est hoc monere, nisi iudicandi & cognoscendi ius penes populum esse, declarare & confirmare, ipsumque sui operis monere facere & excitare, aduersus omnes omnium suorum sacerdotum & doctorum doctrinas. Quare hic concludimus, quoties Moses, Iosue, Dauid omnesque propheta, in ueteri lege populum a falsis prophetis uocant & monent, toties clamant, mandant, confirmant, excitant, ius cognoscendi & iudicandi omnium omnia dogmata. At hoc infinitis locis faciunt. Habet hic Henricus noster aut ullus impurus Thomista, quod istis ogganniat. Nonne obstruximus os loquentium iniqua.

Redeamus ad nouam legem. Christus Ioh. 10. dicens. Oues meæ uocem meam audiunt, Vocem uero alienorum non audiunt, sed fugiunt ab eis. Nonne hic oues facit iudices, & ius cognitionis transfert ad auditores. Et Paulus cum, 1. Corint. 14. dicit, Unus dicat, ceteri iudicent, quod si sedenti reuelatum fuerit, prior taceat, Nonne & hic iudicium penes auditorē esse uult. Sic quicquid Christus Math. 24. & ubique de falsis doctoribus, quicquid Petrus & Paulus de falsis Apostolis, magistris, & Iohannes de probandis spiritibus, præcipiunt, eo pertinet, ut iudicandi, probandi, damnandi autoritas apud populum sit, Idque iustissime.

Nam unusquisque suo periculo recte aut false credit, ideoque cuique pro se curandum est, ut recte credat, ut etiam communis sensus & salutis necessitas urgeat, necessario iudicium doctrinæ penes auditorē esse. Alioqui frustra dicitur, omnia probate

CONTRA REGEM ANGLIÆ

probate, quod bonum est tenete, Et iterum, spiritualis oīa iudicat & a nemine iudicatur. At quilibet Christianus est spiritualis a spiritu Christi. Omīa uestra (inquit) siue Apolo, siue Paulus, siue Cephās, id est, de omnium dictis & factis iudicandi ius habetis.

Tu nunc uide, cuius spiritus fuerint, sacrilega illa & abomināda Concilia, quæ aduersus tanta totius scripturæ fulmina apertissima scq; sententias ausa sunt, sibi pontificibus arrogare ius iudicandi & cognoscendi, in super & imperādī & condendi. Atq; dubio Satanæ istæ fuerunt cogitationes, quibus in orbem inundauit operationes erroris, & abominationē in loco sancto statuit, securissima tyrannide, postq; populo erepta est autoritas iudicandi, quam pauere cogerentur falsi doctores, & patefacta uia per stolidam populi superstitionisq; obedientiam & patientiā uniuersis erroribus & abominationibus irruendi.

Consilia

Et ut hic mei Hinrici & sophistarū recorder, qui a longitudine temporū & multitudine hominū pendent cum sua fide, Primum negare non potest, huius rapti iuris tyrannidem ultra mille annos durasse, nam in ipso Concilio Niceno, omniū optimo, iam tūm incipiebant leges condere & ius istud sibi uendicare. Atq; ab eo tempore hactenus inualuit, ut nihil receptius sit, nec firmitus aliquid multitudine hominum & diuturnitate probari possit, q̄ hoc ius adeo ut nemo id non putet hodie, sanum, rectū ac diuinū esse. At hic uides, sacrilegiū & impietatem esse, aduersus euidentissimas & inuictas scripturas dei. Quare si tantus error & tale sacrilegiū tanta longitudine tēporis, tāta multitudine hominū uel consentiente uel seducta uel probante, regnauit aduersus ueritatē dei, semel uolo hic omnibus Sophistis & Papistis capitale eorum argumentū de longitudine & multitudine ad puluerē usq; cōtritū & os obstructū, ut uideāt, cur deus nolit nos ulli creaturæ, quantūuis

H

ſōgā & multā & magnā credi, ſed ſolī ſuo īfallibilī uerbo.
 Habemus itaq; abſq; omnī cōtrouerſia, ius de doctrinis
 cognoscendī & iudicandī ſeu probādī eſſe penes nos, non
 penes concilia, pontifices, patres, doctores. At hinc non ſe
 quiſ, eſſe ſimul penes nos ius cōdendī leges, Nā hoc ſolī
 dei eſt, Noſtrū eſt legē & uerbū ei⁹ cognoscere, probare, iu
 dicare, & ſecernere, ab omnibus alijs legibus, ſed nequaquā
 condere aut mandare, Necq; enī ſequit̄ ex uerbo Chriſti,
 Attendite a falſis pphetis, ergo ueſtrū eſt prophetare, imo,
 ut Petrus ait, Nunq̄ uolūtate humana eſt allata pphetia,
 & nulla interpretatio ſcripturæ fit ex p̄prijs, ſed inſpiratiōe
 ſp̄ritus ſancti locuti ſunt ſancti dei hoīes. Ita nō ſequitur.
 Oues meæ uocē meā audiūt, ergo oues uocē meā condent
 uel facient, imo contrariū ſequit̄. Vocem meā ego condo,
 oues autē conditam agnoſcunt, probant & ſequuntur.

Quare uidemus hic, oēs Pontifices, oīa Cōcilia, omnes
 ſcholas, qui aliud in Eccleſia ſonāt, q̄ uerbū dei ſolius, eſſe
 lupos, Satanæ miniſtros, & falſos prophetas. Simul intelli
 gimus inſignem Hīnrici noſtri & oīm Thomiſtarū ſtolidi
 tatē qui os ſuū impudēs in cœlū ponūt & dicere audent in
 hoc ſacrilego libello, Etiā ſi ſacramentū ordinis nō eſſet in
 ſcripturis inſtitutū, tamē penes Eccleſiā eſſe ius inſtituendū
 ei⁹. Et q̄ ſtulte uerbū Auguſtini, quod de Euangelio
 per Eccleſiā toto orbe cognito & probato loquitur, aptarit
 ad ius traditionū arbitrio impiorū hominū ſtatuendarum.
 Iſte eſt modus intelligēdi dicta patrū & ſcripturæ, Hi ſunt
 qui ſcribunt aſſertiones ſacramentorū. Horū multitudo &
 diuturnitas eſt potestas faciēdi articulos fidei, tam ſtupidi
 & hebetes, ut inter cognoscere & īperare nihil diſcernant.

At hic dicent, Si ſingulorum eſt ius iudicādī & probandū
 di, quis erit modus, ſi iudices diſſenſerint & unusquiſq; ſe
 cundū ſuum caput iudicarit̄ quare neceſſe eſt unum eſſe,
 cuius iudicio ſtent ceteri, cōtenti, ut ſalua ſit unitas Eccleſie

CONTRA REGEM ANGLIAE

fit. Respondeo, hoc cauillū nullo rectius decet, q̄ Tho-
mistas. Quæro enī & ego, quis hodie modus est, ubi oēs
iudicio unius Papæ stant? ubi hic est unitas salua? An hoc *Sub Papa nūi
la pax nera.*
est unitatē esse saluam, externo Papæ nomine uniri? Vbi
manet unitas cordium? Quis est certus in conscientia sua,
Papam recte iudicare? At nisi certitudo sit, nulla est unitas,
ideo sub Papa est quidē pompa externæ unitatis, sed intus
non nisi cōfusissima Babylon, ut nec lapis super lapidē sit,
nec cor cum corde sentiat. Vt uideas, q̄ feliciter medeatur
rebus spiritalibus humana temeritas suis statutis. Alia igi-
tur uia unitas Ecclesiæ quaerenda est.

Hæc est, quam Christus ponit Iohan. vj. Erūt omnes do *Unitas ecclesie*
cibiles dei, Omnis qui audiuit a patre meo, uenit ad me. *il sic.*
Ie in q̄ internus spiritus solus unanimes habitare facit in do-
mo, hic docet idem sapere, idē iudicare, idē cognoscere, idē
probare, idē docere, idem confiteri, idē sequi. Vbi ille non
fuerit, impossibile est, ut unitas sit, Et si qua fuerit, externa
& ficta est. Quare & deo nihil curæ est, ut impij homines
unum uel nō unum sint, qui unitate spiritus inanes sunt.
Suis filijs ad externam unitatem sufficit, unum Baptisma,
& unus panis, tanq̄ communes characteres & symbola, p̄
quæ fidei suæ & spiritus unitatem profitentur & exercent,
Papistica Ecclesia, suam unitatē in unitate externi sui idoli
Papæ locat, interne autem confusissimis erroribus dispersa
in omnes uoluntates Satanæ.

Reuertamur ad institutum. Missam itaq; extorsimus & *Missæ quid.*
triumphamus aduersus assertorem sacramentorū, non esse
opus neq; sacrificiū, sed uerbū & signū gratiæ diuinæ, qui-
bus erga nos utitur pro fide in eum erigēda & firmāda. Vi-
demusq; q̄ sit infatuatus Satan, ut quo diutius & magis in
nos furiat & scribat, eo insulsius & inepti⁹ delyret. Nā iste
liber Regis, ut omnīū, qui cōtra me scripti sunt, fere est lati-
ssimus, ita est certe omnīū ineptissim⁹ & stolidissim⁹, ut

pene nostris Lipsensibus scriptoribus eum tribuerim, qui sic solent argutari, quando argutantur optime.

*Super missam
totum Papisti
cum regnum
adificatum.*

Triumphata uero Missa, puto nos totum Papam triumphare. Nam super Missam, ceu rupem, nititur totus papas cum suis monasterijs, Episcopatibus, collegijs, altaribus, ministerijs & doctrinis, atq; adeo cū toto uentre suo. Quæ omnia ruere necesse est, ruente Missa eorum sacrilega & abominanda, sic Christus per me cœpit abominationes in loco sancto stantes reuelare, & destruere eum, cuius aduentus fuit per operationē Satanæ in pdigijs & signis mendacibus. O miserum illum defensorem Ecclesiæ Papisticæ. O miseram Ecclesiam, quæ frustra indulgentias suas pro tanto libello profudit. Nisi quod digna merces reddita est tam defensori q̄ libello. Quales enim sunt indulgentiæ, talis est Ecclesia, talis defensor, talis & libellus.

Bibliã transfert Luth.

Hæc mihi pro defensione primi sacramēti satis sint, in q̄ asserendo maxime laborauit assertor, dñs Hinricus, ut qui nō ignorauit in hoc esse sitam summā salutis Papistici regni. Cætera cogor differre, obrutis multis alijs occupationibus, tum maxie transferēda Bibliã, necessaria scilicet opibus. Ne Satanæ studia ipse prosperem nimio, qui p̄ hos insulos libellos me impedire cogitat, sed nihil efficiet. Neq; magni operis fuerit, stolidos Thomistas in reliquis sex sacramētis cōfutare, cū nihil p̄ferat dignū respōsione p̄ tota sex sacramēta, nisi illud unū, qd de sacramēto ordinis adducit, Paulū scilicet ad Titon iudentē ut p̄ Ecclesias ordinet presbyteros, hoc loco em̄ uult institutū ordinis sacramentū.

*De Sacramen
to ordinis.*

Sed nō uidet larua Thomistica, quid uel ego dicam uel ipsemet respondeat. Ego ordinē negauī sacramentū esse, id est p̄missionē & signū gratiæ adiectū, quale est Baptismus & panis, nō negauī, imo asserui, esse uocationē & institutionē ministri & cōcionatoris, siue hoc fiat autoritate unius Apostoli uel pōtificis sola, uel populi eligētis & cō,

sentientis simul, nihil refert. Quod rectius fiat populo eligēte & cōsentiente, quo modo Apostoli, Actū. iij. septem Diacones instituerūt. Nā ut Paulus Titon iubeat presbyteros ordinare, nō tamē sequit̄ solum Titon sua autoritate id fecisse, Sed exēplo Apostolorū, p̄ suffragia populi eos instituisse, alioqui pugnabūt uerba Pauli cū exemplo Apostolorū. Quæ uero de impositione manū ad ordinis sacramentū trahit, uidēt pueri, nihil ad ordinis sacramentū pertinere, sed more suo Papistico sic e scripturis facit, quodcūq; uisum fuerit. Impositio manū tūc erat donatio uisibilis spūs

Et quid dicam? ne nomē sacramenti quidē in (sancti, telligere uoluit, quod euidenter ostendit, cum locum Pauli *De Matrimo-* Ephe. v. tractat, de matrimonio, quē Paulus de Christo & *nio.* Ecclia ponit, dicēs, sacramētū hoc magnū est, ego uero dico in Christo & Ecclesia, Neq; em̄ scriptura patit̄, ut matrimoniū sacramentū dicat̄, cū sacramentū usu totius scripturæ significet rem secretam & absconditā, quā sola fide consequi possis. Matrimoniu autē adeo non est res abscondita aut fide percepta, ut nisi palam ob oculos fiat, matrimoniū esse nō possit, cum sit copula maris & foeminae externa & publica professione & cōuersatiōe firmata. Sed nihil mirū, Thomistas asinos sic delirare, apud quos nihil neq; sani, neq; recti deus esse uoluit. Quod ego hoc uulgato usui dedi, ut sacramēta uocent, quæ potius signa uisibilia sunt, tantum negaui in scripturis sacramenta uocari.

Summa rerū hæc est, Totus liber Henrici nitit̄ hominū uerbis, & usu seculorū, nullis dei uerbis neq; usu spiritus, *Rerū summa.* ut ipsemet fateri cogit̄. Contra summa mearū rerum est, Verba hominū & usum seculorū, ut tolleri & teneri possunt, sicubi nō pugnāt scripturis sanctis, tamē articulos fidei & necessariā obseruantiam nō facere. Si itaq; Rex Henricus, cōiunctis omniū Thomistarū, Papistarū, dæmonū & hominū, uiribus & studijs, poterit ostendere, necessariam

CONTRA REGEM ANGLIÆ

humanorū uerborū obseruātiā, uictus est Lutherus, suo ipsius iudicio & cōfessione, Nā tum demum articulos fidei habebō quicquid uel Thomistæ iusserint, Si non poterit, Victor est Lutherus, Quid enim aliud uolunt? neq; enim si mille millies libros scripserint contra me, aliud a me potulare poterunt.

Neq; enim ego quæro, quid Ambro. Aug. Concilia & usus seculorū dicāt, nec fuit opus mihi, Henrico Rege Magistro, qui me hæc doceret, qui adeo pulchre ea noueram, ut etiā impugnarim. Vt mirāda sit stultitiā Satanæ, quæ ijs me impugnat, quæ ipse impugno, & perpetuo principium petit, Nō, inq; , disputo, quid a quoq; dictū uel nō dictum, scriptum uel nō scriptum, sit, sed an hoc dictum & scriptū, necessariū sit seruatu, an sit articulus fidei, an sit æquale uerbo dei, an cōscientiā liget. De libertate & captiuitate quæro, pro libertate ego pugno. Rex pro captiuitate pugnat, Ego rationem libertatis signauī. Rex rationes captiuitatis omittit, & solū blatterat, quæ sit captiuitas, debitores facit, & culpam nō assignat. Valeat itaq; ineptus & miserabilis defensor Captiuitatis Babylonicæ & suæ Papisticæ Ecclīæ.

Asperitatis
regē causa.

In fine, si quem offenderit mea in Regem asperitas, hoc sibi responsum habeat, Cum insensatis monstris me hoc libro agere, qui omnia mea optima & modesta scripta, tum humillimam meam submissionem, contempserunt, & magis ex mea modestia induruerūt. Deinde a uirulētia & mēdacijs abstinui, quibus liber Regis refertissimus est. Nec magnum est, si ego Regem terræ contemno & mordeo, quando ipse nihil ueritus est Regem coeli in suis sermonibus blasphemare & uirulentissimis mendacijs prophante. Dominus iudicat populos in æquitate, **A M E N.**

IN REPLY TO
A LETTER FROM THE
REV. FATHER JOHN J. ...

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

... ..

1509029

OCN 902598887